

NOVO MESTO, 9. januarja 1953

LETNO IV.

TEHNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VRASANJA
Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori OF Crnomelj, Kočevje in Novo mesto * Izjava vsak petek * Odgovorni urednik Tone Gošnik * Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25 * Poštni predel 33 * Telefon uredništva in uprave 127 * Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181 * Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din * Tisk tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani

Dolenjski lis

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

MARŠAL TITO ZA NOVO LETO

Beograd, 31. decembra. Maršal Tito je imel opolnoči na pragu novega leta 1953 naslednji govor:

»Tovariši in tovarišice, državljanji in državljanke!

Na pragu novega leta 1953 se lahko zares s ponosom dotaknemo vsega, kar so delovni ljudje naše države dosegli lani v vseh smereh našega družbenega napredka. Ponosni smo lahko zlasti zato, ker so bili doseženi uspehi v našem razvoju tudi lani ob neprestanem spopadu v velikanskimi objektivnimi težavami. Z ustvarjalnimi rokami in mislimi delovnih ljudi nove Jugoslavije se je lani že bolj spremnila podoba naše države, še jasneje je bila očitana njena socialistična oblika i po zunanjosti i po vsebinu. Se jasneje je bila očitana v osvetljena perspektiva srečne bodočnosti naših narodov, ne daljne, temveč bližje.

V novo leto 1953 stopamo sicer z nekaterimi nemajhnimi skrbmi, ki nam jih je zapustilo kot dediščino minulo leto 1952. Posledice lanskih elementarnih nezgod se bodo odražale tudi v letu 1953, lahko pa mirne duše rečem, da ne bodo vplivala na ustvarjalni polet naših delovnih ljudi pri graditvi socializma in tudi ne ogrozile njihove življenjske ravni.

Storili bomo vse, da bo delovnemu ljudstvu naše države v prihodnjem letu zagotovljeno tisto, kar nujno potrebuje za življenje. Da pa bi se v kar najmanjši meri občutile posledice suše in drugih elementarnih nezgod, pozivam naše državljanje, da do prihodnje žetve skrajno varujejo z vsem, zlasti pa s tistim, kar potrebujejo za življene.

Pozivam tiste naše delovne kmete, ki imajo kakršno koli presežke žita in drugih živil, naj pokajajo svojo patriotiko zavest s tem, da ne bodo dovolili, da bo negzode, ki so prizadele našo državo, občutili in prenašali samo del državljanov. Pravočasno naj prodajo državi svoje pridelke, da bi tako lahko vsaj delno ohranili tujo valuto za druge potrebe. Verujem v državljansko disciplino in socialistično zavest naših ljudi, verujem, da bodo izpolnili svojo dolžnost do skupnosti tudi v sedanjih gospodarskih težavah.

Stopamo v novo leto 1953 s trdno vero v vrednost in moč našega novega družbenega sistema, v pravilno pot građive socializma, v neomajno enotnost naših narodov, v veliko ustvarjalno sposobnost naših delovnih ljudi in s tem tudi v moč naše države pred vsemi poskusi od zunaj, s katerimi bi nas hoteli zaustaviti na naši poti razvoja in ogrozi našo neodvisnost.

Velikanski uspehi v mnogoštevilnih najodobnejših tovarnah in različnih drugih podjetjih v naši državi so žive priče ustvarjalnosti naših delovnih ljudi in naporov vseh naših državljanov. Ti uspehi nas zares lahko navdajajo z optimizmom, da bodo uspešni nadaljnji napori za ustvaritev srečnejšega življence naših narodov.

Dejstvja loka potrdijo, da vse do sedanje nevihte, ki so divjala nad našo domovino, zlasti v zadnjih štirih letih, niso omašale, pač pa okrepile vero naših narodov v svojo moč in ustvarjalno sposobnost. Okrepile so vero, da je enotnost naših narodov najboljše sredstvo pri obrambi in ohranitvi naše ne-

Maršal Tito med pionirji novomeškega okraja v Dolenjskih Toplicah — 14. septembra 1952

odvisnosti, našega obstoja kot močne socialistične skupnosti.

V našem novem sistemu decentraliziranega upravljanja v gospodarstvu in v upravi ljudske oblasti imajo veliko odgovornost vsi vodilni ljudje. V tem decentraliziranim sistemu ne smemo podpirati pozabiti na koristi vse skupnosti kot celote. Kadark gre za korist celotne skupnosti, se morajo le-tej vselej podprtje krajne koristi in koristi posameznikov. Nova Jugoslavija je kot celota pridobitev ljudske revolucije in stolnini teženj naših narodov. Dolžnost slenergega zavednega državljanina naše socialistične domovine pa je, da varuje to pridobitev.

Cloveštvo trepetata spričo neurejenih razmer v svetu in mrzličnega oboroževanja pred novo vojno kot pred nečim, kar je neizogibno. Trdno pa moramo verovati, da bo razum tistih ljudi, ki so odgovorni pred svetom za ohranitev

mira in mirno sodelovanje, preprečil, da ne bo prišlo do nove katastrofe in da bodo velikansko vojno tehniko in oborožitev milijonskih armad porabili samo kot jez pred napadalnostjo, za mir v svetu.

Muslim, da bo spoznanje o groznih posledicah nove svetovne vojne prisililo slenergega morebitnega napadača, da bo, še preden bi se spustil v vojno pustolovčinsko, dobro razmisli o skrajnem rezultatu takšnega podviga.

Naši narodi se lahko tudi v prihodnjem letu mirno posvetijo svojemu delu pri graditvi socializma in se lahko zanesajo v obrambno sposobnost naše ljudske armade, varuha naše neodvisnosti in mirnega napredka.

Z vero v našo veliko bodočnost, z vero v zmago miru in mirnega sodelovanja med narodi, iskreno želim državljanom in državljanкам srečno novo leto 1953.«

Od tedna do tedna

Staro leto ni v zunanjosti politiki popravilo starih težav, temveč jih je radodarno prepustilo novemu letu, naj se ono z njimi kolje, kakor ve in zna. In ta dediščina ni prav lahka, zanje ji letu 1953 nihče ne zavida. Kakor je na vada, smo tudi letos slišali lepo vrsto novoletnih poslanic in čestitk, v katerih so državniki vsega sveta našli tudi nekaj tolatašnih besed, češ da je položaj vendarle boljši kot je bil pred letom in da je se več izgledov za mirno rešitev sporovnega vprašanja. Preprosti ljudje smo kaj veseli takih bodrilih izjav in če bi šlo po naše, sploh ne bi bilo več potrebovali govoriti o vojnih nevarnostih.

Kolikor so novega prinesli prvi januarski dnevi, izberimo najprej manj všečne. Srednjemu vzhodu spet preti neurje, čeprav se je tam zadnje čase vsaj navidez nekoliko zjasnilo. V Teheranu so izbruhnili neredi in v Kairu so izkopali staro bojno sekiro, ki preti Britancem, naj se umaknejo s področja Sueškega prekopa. Zaradi teh dogodkov se je tudi poživel diplomska aktivnost okrog teh vprašanj — toda o rezultatih je še prezgodaj govoriti. — Grozče vesti o moskovskem despotizmu prihajajo iz Vzhodne Nemčije. Kakor že marsikje kominformovskem carstvu, so zdaj tudi tam vzel na pikko Zide in jih — otožju že večkrat znanih »zločinov« — zapirajo in preganjajo. Znani praski proces proti Slanskemu,

ma pa bodo na njih pretresli kar povrsti vse pereča mednarodne vprašanja. Ameriški kongres, ki se je že dni sestal, je že tudi formalno proglašil Eisenhowerja za bodočega predsednika ZDA in tako bo v prihodnjih tednih že več določenih znakov o ameriški politiki pod novim vodstvom.

Tudi italijanski šovinizem je brž v novem letu pokazal svoje, Slovenscem sovražne kremlje — to pot v Gorici. Na seji novoizvoljenega občinskega sveta so tredentistični odborniki in nahajskano občinstvo preprečili slovenskemu zastopniku Parlinu, da bi govoril v materinščini. Tako torej izpade toliko opevana enakopravnost, s katero se hvalijo De Gasperi in njegov prijatelji pred svetom. Take sorte senakopravnosti osvetljuje tudi dogodek iz Beneške Slovenije, kjer so karabinjerji do krvi pretepli nekega Slovenca na novoletni proslavi v Brdih. Ce dodamo še, da Rim spletarji z raznimi izmišljenimi in kasneje z uradne strani demantiranimi vestmi o umiku angloameriških čet iz Trsta — potem bo za danes kar dovolj dokazov o neprijateljskem razpoloženju naših italijanskih sosedov.

Francija je prebredala vladno krizo, toda manj je jasno, kako bo nova Mayeveva vlada prebredala težave, zaradi katerih njegov prednik in še mnogi pred njim niso mogli naprej. — Splošne skrbi zahodnevropske politike pa je šel potožit Churchill v Ameriko, kjer se sestaja z Eisenhowerm in njegovimi sodelavci. Kaj preveč zgornih poročil še ni o teh razgovorih, brez dvo-

Odločno odklanjam vsako izrabljajanje verskih čustev v protidržavne namene!

Nad 3000 Novomeščanov, delavcev in nameščencev 32 delovnih kolektivov, se je zbralo v soboto 27. decembra po poldne na Glavnem trgu na veliko protestno zborovanje proti vmešavanju Vatikana v notranje zadeve naše države in proti imenovanju vojnega zločinca Škofa Stepinca za kardinala. Nauzlici hušemu snežnemu metežu so zborovalci vztrajali na trgu. O stoletni sovražni gonji Vatikana proti našim narodom je govoril predsednik okrožnega sodišča Hubert Repovž. Ljudske množice so govornika prekinjale z ogromnim protestom proti najnovješkim zločinom črne reakcije in odobravale korka naše vlade, ki je prekinila diplomatske odnose z Vatikanom.

Ob zaključku zborovanja je predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Ludvik Golob prebral protestno resolucijo, naslovljeno zunanjemu ministru FLRJ, v kateri je rečeno:

ZUNANJEMU MINISTRSTVU FLRJ V BEOGRADU

Ob prekinitvi diplomatskih odnosov z Vatikanom kot zagrizenim nasprotnikom enotnosti in neodvisnosti jugoslovanskih narodov, izrekamo polno priznanje naši vlad, ker je s tem ponovno dokazala, da vse njeni delo služi interesom ljudstva in je storila samo to, kar je volja vseh poštenih državljanov, ki jim je svoboda in neodvisnost domovine ter srca in blaginja naših narodov prvi in najvišji cilj.

Skozi našo tisočletno zgodovino se vleče zdaj manj zdaj bolj prikrito sovražstvo Vatikana do naših narodov, ker je tej imperialistični gospodi vedno bila na poti naša svobodoljubnost. Nismo še in ne bomo nikdar po-

zabilni, da je bila prav katoliška hierarhija tista, ki je pahnila naš narod v dobri NOB v bratomorno vojno in s tem povzročila neštečo žrtv v gorja, izrabljajoč pri tem verska čustva našega preprostega človeka. Zlasti ni tega pozabilna naša Dolenjska, ki je prav zradi nihovega protiljudskega delovanja moralna žrtvovati na tisoče v tisoč svih sinov in hčera. Saj ni župnišča na Dolenjskem, ki ne bi bilo središče organizacije borbe proti lastnemu narodu. In vendar smo to hoteli pozabiti in na zemlji, prepojeni s krvjo teh žrtv, ustvariti trdno enotnost vseh, ne glede na versko pripadnost. Vatikan, ki je bil vedno ureščevalc imperialističnih težnj tistih italijanskih krogov, ki so videli v našem ozemlju svoj življenski prostor, nadaljuje z izpodkovanjem enotnosti Jugoslavije in z oslabitvijo njenih međunarodnih pozicij, poslužuječ se pri tem najbolj podlighi laži in klevetu, najbolj nekulturnih in barbarških sredstev. Zato je ukrep naše vlade samo logična in nujna posledica dejavnosti Vatikana in njegovih hlapcev.

Odločno odklanjam vsako izrabljajanje verskih čustev našega preprostega človeka v proti-državne namene in bomo dosledno vodili borbo proti vsem in vsakom, ki bo rušil našo enotnost, ki bo kakorkoli skušal teptati pridobitev naše revolucije in skruniti naše velike žrtve za svobodo.

Enotno z našim državnim vodstvom podajamo roke vsem, ki se bore za napredek in enotni stopamo v borbo proti vsem sovražnikom miru in napredku.

Novo mesto, 27. decembra 1952.

Prebivalstvo Novega mesta

Spomladi bodo začeli graditi velik spomenik padlim borcem Bele krajine

Okrajni odbor ZB v Črnomlju je začel z velikopotezno nabiralno akcijo za zgraditev veličastnega spomenika vsem padlim borcem in aktivistom Bele krajine v letih NOB. Spomenik bo stal na Gričku, mestu, kjer so pokopani številni borce, med njimi tudi prvi partizani, ki so padli že leta 1941 na Lazju. Spomenik bo umetniško delo iz domačega marmorja in bo stal več milijon dinarjev.

Belo krajino smo prepričani, da bodo tudi ostala podjetja in ustanove prisloko na pomoč s svojimi prispevki in nam pomagale postaviti dostojen spomenik, ki bo česten spomin ne le belokranjskim borcev, temveč tudi onim partizanom iz vseh krajev Jugoslavije, ki so nesebično žrtvovali svoja življena, ko so očuvali Belo krajino pred uničenjem in napoji zemljo s svojo krvjo. Spomenik bo pričel poznam rodovom o slavnih zgodovini let 1941–1945.

A. K.

Belokranjci smo prepričani, da bodo

tudi ostala podjetja in ustanove prisloko na pomoč s svojimi prispevki in nam pomagale postaviti dostojen spomenik, ki bo česten spomin ne le belokranjskim borcev, temveč tudi onim partizanom iz vseh krajev Jugoslavije, ki so nesebično žrtvovali svoja življena, ko so očuvali Belo krajino pred uničenjem in napoji zemljo s svojo krvjo. Spomenik bo pričel poznam rodovom o slavnih zgodovini let 1941–1945.

Popis prebivalstva FLRJ

Letos 31. marca bo po vsej državi popis prebivalstva. Vsi podatki, ki jih bodo popisovalci ta dan zabeležili, so namenjeni statistiki in evidenci o stanju prebivalstva na naši državi. Zaradi tega popisa se v času od 1. januarja do 30. junija 1953 ne smej izvršiti nikakršne spremembe v upravnih krajnih razdelitvah republike. Popisovalci in druge osebe, člani komisij itd., ki bodo pri tem popisu sodelovali, morajo varovati, kot uradno tajnost vse, kar zvedo pri tem popisu.

V kočevskem okraju so volivci dokazali visoko socialistično zavest

Volitve v občinski in okrajne ljudske odbore so bile nova težka preizkušnja za frontne in partijske organizacije. Že sama 96,7 % volilna udeležba za celoten kočevski okraj je jasen dokaz, da smo to preizkušnjo uspešno prestali. Volitve so bile velika zmaga delovnega ljudstva, združenega v OF. Vsi oni, ki so spomladi ob zdržitvi KLO v občine pričakovali stare jugoslovanske občine in župane, so se lahko tudi takrat prepričali, da se staro ne bo več vrnilo. Z volilnim izidom

moramo biti še bolj zadovoljni, če upoštevamo, da Videm-dobrepolska občina s svojo 88,9 % volilno udeležbo občutno vplivala na celoten procent udeležbe. Vendar je treba poudariti, da je Dobrepolska dolina dosegla so-

razmerno največji uspeh v našem okraju, saj je dignila volilno udeležbo za več kot 20 % v primerjavi s prejšnjimi volitvami.

Zasluge za ta uspeh imajo predvsem občinske in vaške frontne organizacije, ki so s pomočjo komunistov tokrat prvi zelo samostojno izvršile priprave za volitve. Tudi številni kandidati po volilnih enotah in veliko zanimanje, kdo bo izvoljen predvsem v nove občinske odbore, je znatno dvignilo udeležbo na volitvah.

Novoizvoljeni odborniki so z majhno izjemo pošteni in napredni ter socialistični (Nadaljevanje na 2. strani).

Vremenska napoved

za čas od 8. do 18. januarja 1953
Do 10. januarja kvečjemu le manjše snežne padavine. Temperatura precej pod ničlo. Med 11. in 13. januarjem močnejše padavine, pretežno sneg, dvig temperature. Od 13. ali 14. januarja dalje bo v glavnem suho, pogostoma tudi jasno in zopet hladneje. V tem razdobju le okrog 16. januarja lahne snežne padavine.

Osnutek družbenega plana LRS dan v razpravljanje

Po

V kočevskem okraju so volivci dokazali visoko socialistično zavest

(Nadaljevanje s 1. strani)

lizmu predani ljudje. Toda uspehi v tem pogledu bi bili lahko še mnogo večji, če ne bi delali pred volitvami in pri volitvah nepotrebnih napak. Ker pa se iz napak največ naučimo, si jih nekliko oglejmo.

Po vzoru dosedanjih volitev, kjer je šlo v glavnem za to, da smo volili kandidate OF in skrbili, da bi bilo v črni skrinici čim manj glasov, smo se tudi na teh volitvah vrigli preveč v borbo za volilno udeležbo, premalo pa za izvolitev najboljših kandidatov. Ako upoštevamo še napako, ki smo jo nopravili s tem, da se komunisti po nekod niso zedinili, katerega kandidata naj izvolimo, potem ni čudno, da so nam propadli nekateri res dobrli ljudje.

V volilni enoti Banja loka so kandidirali tri komuniste poleg treh nečlanov Partije. Komunisti so si s tem glasove tako razdelili, da ni bil nobeden izvoljen. Podobni primeri so bili v občinah Draga, Velike Lašče in drugod. Prav zaradi takih napak se je zgodovalo, da sta bila v občini Kostel izmed 19 odbornikov izvoljena le dva komunista, ravno tako sta bila v občini Draga izvoljena le dva odbornika komunista. V kostelski občini je propagal dosedanje predsednik Matija Stanfel, ki ga bodo ljudje zelo pogresali, najbolj pa prebivalci Banjaloke, ki ga na prigojanje špekulantov elemtov niso izvozili.

V obeh omenjenih občinah so komunisti, zlasti pa občinski komiteji premalo politično delali. Vodili so preveč mlačno politiko do raznih negativnih in sovražnih tipov, dopustili izrabljivanje vere proti izvolitvi komunistov itd. Tako so nekateri mesarji in gostilničarji, zlasti v kostelski občini po mili volji odirali ljudi in bogateli pod firmo zadružne ali državne gostilne, mesarje ali podobno. Prav ljudje te vrste se bojijo poštenih odbornikov v občinskem odboru. V njihovih lokalih se največ bega nepoučene ljudi in skodo napredka občinske skupnosti. V teh lokalih se je tudi največ razpravljaljo o volitvah.

Tudi oportunističen odnos do religije so ljudje na volitvah kazovali. Saj so bili v omenjenih dveh občinah, kjer je izvoljenih najmanj komunistov, primeri, da so celo otroci nekaterih članov občinskega komiteja hodili v cerkev, miklavževali ali praznovali božič. Poje Edvard z Drage pa je dal celo svojo ženo cerkveno pokopati, čeprav ni nikdar hodila v cerkev, dokler je živel.

Navedeno se oportunistov držijo še druge slabosti, kot sebičnost, pijanjevanje, ozkost, neiskrenost itd. Iz vsega tega sledi, da niso točne ugotovitve nekaterih komunistov, ki trdijo, da niso bili zato izvoljeni, ker so partizci. Vprašati se moramo, kakšni so ti »komunisti«, ki jih ljudje ne marajo. Ali imajo ti člani Partije one vrline lika komunista, o katerih govoriti med drugim tudi statut, sprejet na VI. kongresu ZKJ? Pogledati moramo one komuniste (ki jih je mnogo v našem okraju), ki so bili z veliko večino glasov izvoljeni. Pri njih ne bomo našli oportunističnih napak. V kočevskem občini je bilo izvoljenih 27 komunistov in je bila volilna udeležba 99,7 odstotka. Podobno je bilo tudi v Ribnici in še ponekod. Res je, da nekateri komunisti niso bili izvoljeni, ker so vsa leta po osvoboditvi opravljali najtežje naloge (odkupi, davki itd.). V glavnem gre tudi tu za tovariše, ki niso samo zato nepriljubljeni, ker so imeli opravka z obveznimi odajami, temveč zato, ker niso od takrat, ko so bili odkupi potrebni, spremeniči načina dela. Ker nimajo pravilne odnose do ljudi, ker se na njihovem delu ne čuti, da bi razumeli čeprav o tem mnogo govorijo) globoke

spremembe v poglabljaju socialistične demokracije in ljudske samouprave. So to tovarši, ki raje prikazujejo, z viška učijo, strahujejo, kot pa prepričujejo. Tovarš Prezelj z Ortenekom je n. pr. na predvolilnem sestanku predlagal, da mora kandidirati nek proletarec. Volilci so njegov predlog odklonili, ker je bila »proletarec pred kratkim zaprt za sedanje neurejeno stanje volilnih imenikov.«

Naše žene so se tokrat zopet slabo odrezale. Od 56 kandidiranih je bilo le osem izvoljenih: dve v OLO in šest v občinske LO. Skrbeti bomo moral, da se naše tovarische bolj aktivno vključijo v gospodarsko in ostalo javno življenje. Ko jih bodo volilci po delu poznali, jih bodo tudi volili. Dokler pa bomo smatrali, da jih moramo voliti samo zato, ker so žene, ne bomo prišli s tem vprašanjem nikamor. Ko so bile volitve v KLO, je bilo lažje dobiti v odbor ženo kot danes. Po eni strani so imele žene ugled zaradi sodelovanja v NOB, po drugi strani pa je obsegalo področje KLO le nekaj vasi, kjer so žene vsi volilci bolj poznali kot pa na velikem področju občine. Spremeniti pa bodo morale žene same odnos do tovarische, ki kandidirajo, saj so najslabše volili žene tam, kjer je največ volilcev žena. V Tekstilni tovarni v Kočevju je od 171 ljudi 132 žena, vendar niso izvolili nobene v Svet proizvajalcev. Tudi v občinski odbor ni bila nobena žena izvoljena v kočevski občini. V občini Videm-Dobrepole je nad 60 odstotkov volivcev ženskega spola in so v vsej občini izvolili le eno ženo v odbor.

Z uvodoma smo omenili, da smo z volilno udeležbo zadovoljni. Po občinskih ljudskih odborih pa so volili takole:

1. Osilnica 100 % udeležba, 2. Mozelj 100 %, 3. Kočevska reka 100 %,
4. Kostelj 99,9 %, 5. Draga 99,8 %,
6. Kočevje 99,7 %, 7. Loški potok 98,6 %,
8. Ribnica 97 %, 9. Velike Lašče 96,2 %,
10. Sodražica 95,7 %, 11. Dolenja vas 91,2 % in 12. Videm-Dobrepole 88,9 % udeležba.

Da pregleda vidimo, da so partizanski kraji zopet pokazala visoko zavestnost in predanost pridobitvam NOB in socialistizmu. Dalje vidimo, da so vsi večji centri, razen Vidma-Dobrepole dobro volili in bili za zgled okoliškim vasem. Vasi okoli Vidma-Dobrepola pa bodo morale pritisniti na svoj center, da jim pri bodočih volitvah ne bo več kvaril skupnega odstotka volilne udeležbe in da bodo »Senco nad dobropolsko dolino« popolnoma pregnali. Ako bodo volilci dobropolske doline dvignili volilno udeležbo za toliko, kot so jo od zadnjih volitev do volitev v ljudske odbore, potem ne bodo več na zadnjem, pač pa na prvem mestu v našem okraju.

Končno še nekaj o onih, ki po sedmih letih življenga v novi Jugoslaviji niso vzljudili svoje države in delovnega človeka toliko, da bi vsaj šli volit. Takih pač ne bi smelo biti več v našem okraju, a jih je še vedno nekoliko. Večinoma so to ljudje, ki ne živijo slabo. Na primer Jože Nose, želeniški delavec iz Podgorje in njegova žena sta volila zadnja, potem ko so jih vaščeni prosili, da toj jim ne kvirita. Omenjeni tovarš je dobil naenkrat izplačanih 72.000 din otroških dokladov, mesečno pa dobiva poleg službenih prejemkov, 18.000 din otroških dokladov. Tudi drugod bi našli podobne primere.

V bližnji bodočnosti bomo imeli še vrsto volitev, zato se moramo izkušen volitev v ljudske odbore čim več naučiti. Vse organizacije OF, ZKS, zlasti pa občinski komiteji ZKS, najskrbno analizirajo volitve in skrbijo,

Skladnost načrtov ljudskega odbora in kmetijske zadruge v Semču — jamstvo za uspeh

pada iz leta v leto. Sadno drevje je zlasti v dolini že močno napadeno po ameriškem kaparju. Za obovo, vinogradništvo in sadjarstvo pa so v vsej občini najugodnejši pogoji. Kraj ima lepo sončno lego in zaradi tega izredno toplo podnebje, ker ga varuje pred gorzlimi severnimi vetrovi veriga z gozdom obravnih vzpetin od Gorjancev do Kočevskega Roga. Za umno npravno mehanizirano poljedelstvo v kraju ni pogovor iz razlogov, ki smo jih navedli zgoraj.

Spricu tega je naravno, da je dosedanje občinski ljudski odbor na osnovi predlogov volivcev in pravilnega gledanja na bodoči gospodarski razvoj predvidel predvsem obnovno vinogradništvo in razvoj sadjarstva ter podvzpel ukrepe za dvig živinoreje. Tak je tudi načrt splošne kmetijske zadruge, katere upravni odbor tesno sodeluje z občinskim ljudskim odborom. To sodelovanje, ki lahko da samo ugodne zaključke v korist prebivalcev in skupnosti, je že danes vidno, vendar nikakor ne v korist kakršnemu kolik dajanju prednosti zadružnim obratom. Nasprotno, dusi ima zadružna v kraju dokaj močno trgovino, ima ljudski odbor tudi svojo. Ceprav ima zadružna svojo mesarjo, jo ima tudi občinski ljudski odbor, ker pravi, da je konkurenca lahko samo v prid potrošnikom. Po zaslugu zdrave konkurenčne je meso vseh vrst v Semču najcenejše, pa čeprav obe mesariji delata še z dobičkom.

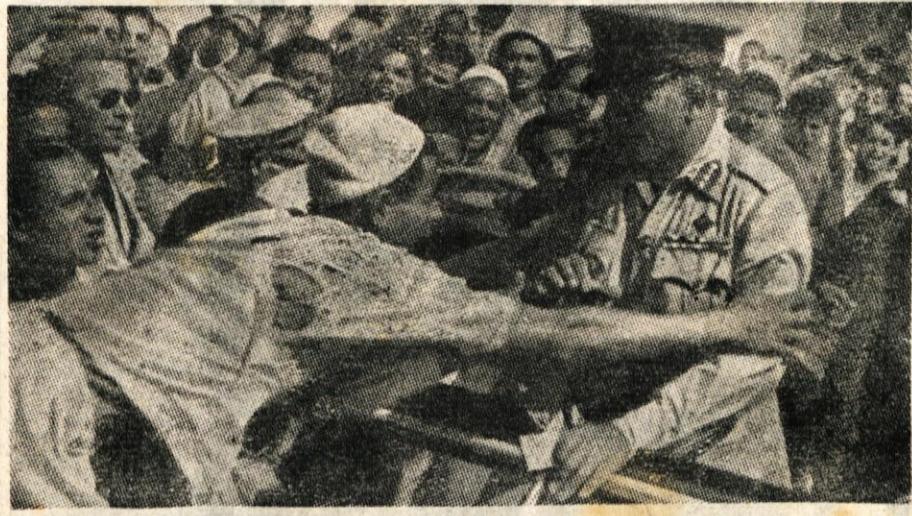
Skupni načrt ljudskega odbora in kmetijske zadruge predvideva zato najprej obnovno vinogradov, kar pa ne bo šlo lahko spričo razdrobljenosti

da se napake ne bodo več ponovile. Prenehati moramo tudi s površnostjo pri sklicevanju sestankov, kot je bilo to v velikoliki občini, na Rudniku v Kočevju, pa tudi ponekod drugod. Urediti moramo volilne imenike. To velja zlasti za kočevsko občino, po drugi strani pa je treba kaznovati krive za sedanje neurejeno stanje volilnih imenikov.

Z volitvami v ljudske odbore smo odkrili vrsto novih ljudi, ki se bodo pri delu v okrajnem ali občinskem LO dvignili in razširili naše vrste. Naloge vseh starih borcev in aktivistov, zlasti komunistov, onih, ki so bili in ki niso bili izvoljeni na teh volitvah, naj bo, da se še z večjo voljo vržejo na delo. Pri delu pa moramo imeti vedno pred očmi besede maršala Tita, ki je v Smederski Palanki dejal:

»Naša Partija mora biti tovarš, sodelavec in učitelj med množico, vsak posameznik pa mora zastaviti vse svoje sile, da brezpogojno pokaze, kakšen mora biti vsak državljan, ki ljubi svojo državo.«

Jože Klarič,
sekretar OK KZS Kočevje

Predsednika egiptovske vlade generala Nagiba so prebivalci navdušeno pozdravljali v vseh krajih, ki jih je obiskal po prevzemu oblasti

Kdo je odgovoren za čiščenje pločnikov v Novem mestu?

Pozimi nas vreme večkrat presenetili nam zasuje ceste in ulice, pa seveda tudi pločnike s snegom. Brez nadaljnega je treba zlasti pločnike takoj očistiti. Občinski mestni ljudski odbor je izdal pred kratkim odredbo, s katero odreja, da morajo biti pločniki takoj očiščeni snega. Ta odredba je bila pismeno predložena vsem hišnim poselnikom, pa tudi raznimi najemnikom, kot n. pr. uradom, organizacijam in trgovinom. Vprašanje je, kdo je pravzaprav odgovoren za čiščenje pločnikov, oziroma kdo jih mora očistiti: hišni lastnik ali najemnik javnega lokalja. Drži, da bo vsak trgovec oziroma vodja kakega urada in poslovnega lokalja sposhib, da bo pločnik pred vhoodom oziroma, da bo pločnik pred dočetom lokalom, posebno še, ker predstavlja za najemnika lokalca čiščenje pločnika nepredviden izdatek najsil ne bo v času ali denarju, ki ga dejansko ne more nikomur zaračunati. Zlasti postane to vprašanje aktualno tiste dela proste dni, ko najemnik lokalne posilje, sneg mu pa le zasluži pločnik. Te tedaj dolžan najemnik paziti na to in priti pločnik očiščen, da bo prehoden! Bi ne mogel vsaj v takih dneh tega storiti lastnik.

Saj bi iz tega ne delal problema, če bi ne postajala vsa stvar nekako čudno zapletena in napeta. Ko je v nedeljo, 28. decembra pretečenega leta zapadlo precej snega, so bili pločniki resda precej zasneženi, pa

Kratke vesti

KRAJSI VOJAŠKI ROK

Na prihodnjem zasedanju zvezne skupščine bodo razpravljali o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaški obveznosti državljanov FLRJ. Po tem osnutku bo vojaški rok v nekaterih delih vojske skrajšan. Na splošno bo trajal dve leti. Dve leti bo vojaški rok tudi v letalstvu, garnizonih enotah in v KNOJ oz. obmejnih enotah, kjer je bil doslej vojaški rok tri leta. Novi zakon predvideva tudi reguliranje vojaške obveznosti študentov. Skrajšanje vojaškega roka omogoča zadostno število vojaških obveznikov in pa uspehi predvojaške vzgoje.

LJUDSKA SKUPŠČINA BO RAZPRAVLJALA O USTAVNEM ZAKONU

Na prihodnjem zasedanju, ki bo 10. januarja, sta razpravljala o osnutku že obveznega odbora in na splošno več popravkov. Po sprejemu ustavnega zakona v nekaterih drugih zakonov bo zvezna skupščina razpuščena in razpisane bodo nove volitve.

ZA NOVO LETO NOVE POPLAVE

Južno vreme je konec lanskega leta in prve dni letosnjega leta sprožilo močno deževje po vsej državi. Voda so zelo narasle. Posebno Sava je v srednjem delu tako narasla, da je bila neznačljiva.

TUDI LETOS UGODNOSTI MED LETNIM DOPUSTOM

Kakov sporča zvezni Gospodarski svet, bodo tudi letos imeli člani sindikata popust v hotelih in letoviščih pri izkorisčanju svojega letnega dopusta. Popust je prav takšen, kot je bil lani.

Koliko novih naročnikov si že pridobil za Dolenjski list?

Sodeluj aktivno v mesecu lokalnega tiska – v vsako hišo Dolenjski list!

KMETJE – POZOR!

Bogat pridelek si lahko zagotovite v letu 1953 le, ako boste uporabljali umetna gnojila – apneni dušik, nitrofoskal, superfosfat, kalijev sol, čilski soliter, kostno moko itd.

Lep sedež bo, ako boste v sadjarstvu uporabljali Drevosan, žlepvo, pepele, galico itd.

Tudi lepo in zdravo živino boste imeli, ako jih boste krmili z lanenimi tropinami, otrobi, mlekarko, svinjegojko, živinsko solilo itd.

Ne odlašajte – pohitite raje z nabavo v

KMETIJSKI ZADRUGI NOVO MESTO

Pretepači pred sodiščem

Otočnica proti delavcem na državnem posestvu v Starem logu – Mirku Obljubeku, Dominiku Beru in Slavku Poselu – je letos očitala kaznivo dejanje zoper telo in poizkus umora. V resnicu pa ni bilo tako hudo, kot se je izkazalo na razpravi, kjer se je zavgorala le Ber in Obljubek, ker je Posel odset medtem na odsluženje vojaškega roka.

Leta 13. junija so se navezeni nekaj spriljek z brigadirjem Krenom: potem, ko so se napisli žganja in jabolčnika, pa so se ga predpisano fizično ločili. Po nekaj klofutah se jim je iztrgal in pobegnil v pisarno, kjer se je zaklenil. Ber in Obljubek sta se obrožili – eden z nožem, drugi s sekire – in na vratna na vratna pisarne in zahtevala – da jim Kren odpri. Ta pa je pobegnil skozi okno in se jima skril, da ga nista več dobila. Oba sta bila kmalu po dogodku zatrepana in sta presečena v preiskovalnem zaporu 5 mesecov.

Na razpravi se je izkazalo, da o kakem načrtu uboja ni bilo govora. Sam Kren, ki je nastopil na razpravi kot priča, ni mogel tega potrditi in je pričal razbremileno za obso obtoženca, enako tudi priča, ki so po vedale bistveno drugače, kot je bilo v obtožnici. Ceprav je deljanje fizičnega obraževanja vredno vse obsohdbe, bi vendar morala biti po našem otočnici bolj stvarna in ne pretirana. Na podlagi na razpravi iznesenih dokazov je javni tožilec med razpravo spremenil in znatno ublažil ostrino obtožnice.

Mirko Obljubek je bil obsojen na pet mesecov zapora, Dominik Ber pa na tri meseca zapora, plačati pa morata Kren 3400 dinarjev. Ker se obema šteje v kazen preiskovalnega zaporja, je obtožnik kazen že odslužil, Ber pa ima dva meseca še v dnevrem.

članov – še vedno čakajo, da bodo morda vseeno deležni korist zadruge, ne da bi jim bilo treba plačati zvihani delež. Ko bo po zaključku lanskega poslovnega dela zadruga delila v smislu novih dolödel del čistega dobička na svoje člane, se bodo prav gotovo taki zadrugari kesali, da niso še plačali zvišanih deležev.

Sibka stran semiške občine je pomanjkanje sodobnih gostiš

Januar

MESEC DOLENJSKEGA LISTA

**„List mi ugaia,
zato mi ga redno posiljajte...“**

Tako piše izseljenec Martin Plut iz Euclida v državi Ohio, U. S. A.: „Sporočam Vam, da sem dobil Vaše pismo in poslane 3 številke Dolenjskega lista. List se mi dopade, zatem Vas prosim, da ga redno pošljate...“

Se krajši je v svojem pismu od 20. decembra 1952 izseljenec Jože Črtalič, ki nam sporoča:

„Prosem, pošljite mi list, jest sem doma od Šentjerneja...“

Joseph Certalic
La Salle Illiano,
Amerika
814 — 8 St.

Naročnik-izseljenec Joseph Sustarich iz Fontane v Californiji nam je pred nedavnim poslal v pismu 5 naslovov — Dolenjev izseljenec iz mesta Sheboygan v državi Wisconsin in nas prosil, naj jim pošljemo naš tedenik na ogled. Z veseljem smo mu napravili to uslužbo in se mu javno zahvaljujemo, da tako zvesto skrbijo za razširitev lista! Rojaki v tujini, posnemajte ga!

Malo daljše je pismo izseljenca tovariša Jožeta in njegove žene Ane Z a g o r c iz Sheboygana, v katerem pravi med drugim tudi tole:

„...Prosim Vas, da bi nama vsak teden pošljali Dolenjski list, ker ga z ženo zelo ljubita. Doma sva od Šentpe-

tra na Dolenjskem, list pa prinaša vedno novice iz vseh krajev Dolenjske. Z ženo sva bila pri vas na obisku dva meseca in pol. Zelo žal mi je, da Vas nisem prišel v uredništvo obiskat in lista že takrat naročil. Zdaj nama ga posilja tovarš Rozman iz Gotne vasi že ves čas, kar sva se vrnila. List je zelo zanimiv in bom dobil še več naročnikov, ker zdaj vsi berejo tega, ki ga jaz dobivam od tovariša Rozmana. Tukaj je veliko ljudi, ki se zanimajo za svojo rojstno domovino in za vse domače novice!“

Vsem bralcem Dolenjskega lista posiljava pozdrave.

JOZE in ANI ZAGORC, 1414-Annie Court, Sheboygan, Wisconsin, USA.“

Besede naših izseljenec v njihova pisma govorijo sama dovolj prepričljivo. Čemu se odlašate in nam ne sporočite naslova vaših sorodnikov v tujini, da bi jim Dolenjski list poslali brezplačno na ogled? In če jim ga takoj naročite, jim večjega veselja ne boste mogli napraviti! Naročite jim list zdaj ob Novem letu — s hvaležnostjo se bodo spominjali vaše pozornosti! Letna naročnina za inozemstvo je 600 din (2 ameriška dolarja).

»Brez ,Dolenjca' ne morem več shajati« pravi Košmrljev Lojze iz Malega loga v kočevskem okraju

Po potoških vasicah ni bilo menda še nikoli toliko razpravljajo o »Dolenjskem listu« kakor prav zdaj okoli novega leta. Kamor koli si prisel, povsod je nanesel pogovor na »naš list«. Mogoč Potočan se je prav v preteklih dneh seznanil z Dolenjskim listom in si ga naročilo. Ljudje pravijo, da jih časopis dobro seznanja z dogodki doma in po svetu; objavlja spomine na slavne dni osvobodilne borbe, prinaša zanimive in praktične nasvete, članke iz gospodarstva itd. Tako so ocenili list Potočani.

Janez Samsa, po domačem Garup iz Malega loga, ima naročen »Dolenjski list« že leto dni. Pravi, da ga vsak teden nestrpočno pričakuje in ga ne odloži za rok prej, dokler ga ne prebere do zadnje črke. Ko sem ga vprašal, kaj mu v listu najbolj ugaia, mi je odvrnil, da je zanj zanimivo vse, kot bivši partizan pa prebere najprej črtice in spomine iz partizanskih časov.

Lojze Košmrlj iz Malega loga si je doslej »Dolenjski list« vsak teden izposojal pri sosedu. Zdaj pa se je odločil, da ga bo naročil, ker se je na list tako navadil, da »brez ,Dolenjca' ne morem več shajati«, kakor mi je dejal. Tudi za sorodnika v Ameriki bo naročil »Dolenjski list«. O listu ve povedati marsikaj pohvalnega, le dopisov iz potoškega kraja pogreša, tako je dejal Lojze in obljubil, da bo sam od časa do časa napisal kaj krajšega za »Dolenjski list«.

ZAHVALA

Prireditev za Novoletno jeleklo so letos v Novem mestu lepo uspele. Vsem kolektivom, podjetjem in ustanovam, Pionirskemu svetu v Ljubljani, SKUD »Dušan Jereb«, JLA, železničarjem, našim ženam, razglasni postaji, Mestnemu kinu in posameznikom, ki so pripomogli k uspehu, se v imenu naših pionirjev in cicibanov v mestu in okoliških šolah najtopleje zahvaljujemo.

Novo mesto, 3. januarja 1953.

Društvo prijateljev mladine,
Novo mesto

V decembru — 589 novih naročnikov

Ker smo že pred začetkom meseca lokalnega časopisa razposlali propagando gradivo našim kmetijskim zadrugam, železničnim postajam, občinskim odborom OF itd., se je od 19. do 31. decembra prijavilo upravi Dolenjskega lista 589 novih naročnikov, izmed teh:

v okraju Črnomelj 163 novih naročnikov,
v okraju Kočevje 80 novih naročnikov,

v okraju Novo mesto 271 novih naročnikov.

Franček Saje:

VATIKAN IN NAŠI NARODI

šanja absolutno ne razume in ne kaže volje, da bi ga srečno rešila... Rim nas tolče po glavi in bi še rad, da bi ne jokali. Cvrst narod bi moral vsaj z absolutno pasivnostjo pokazati, da mu nezasluženi in naravnost bogoskrnski udarci Cerkve, ki bi morala biti naša mati, povzročajo bolečine in žalost. To je Rim zasluzil.«

V nadaljnjih pismih Strossmayer piše:

»Od Rima ne pričakujemo kdo ve kaj. Ti ljudje so politikanti, ki se včinoma samo klanjajo tistem, kdo mora oblast v rokah, pa čeravno je najkrivljeniji in najbolj maščevalen. Ali: «Ko bi bil naš narod zrel, bi se otresel tugega varušta v politiki in romanizma na verskem področju.«

Kanonik Rački se je popolnoma strinjal s škofom Strossmayerjem, katemu je 15. septembra 1887. leta pisal:

»Kar pišeš o rimski politiki, ji živa resnica. Zdaj jim roji po glavi dominium temporale in zaveznički si iščejo, kjer koli bi jih našli.«

To citiranje lahko zaključimo z jasnim stavkom iz pisma, ki ga je Strossmayer pisal istrskemu politiku Dinku Vitezoviču:

»Dunajska in vatikanska diplomačija delata samo na to, da bi majhne narode zatrli.«

za svojce v inozemstvu in v raznih krajih LRS in FLRJ pa so Dolenjeni naročili v tem času 75 izvodov Dolenjskega lista.

Ce upoštevamo dejstvo, da so se gornji novi naročniki prijavili sami, lahko pričakujemo od vseh delovnih občinskih odborov OF, da bodo imeli v mesecu lokalnega tiska krasne ustrehe. Prosimo vse občinske odbore OF, da seznanijo z lokalnim časopisom v januarju slehernega svojega člena, predvsem pa vse frontovce v oddaljenih krajih, kjer ponedeč cele vasi že ves čas, kar sva se vrnila. List je zelo zanimiv in bom dobil še več naročnikov, ker zdaj vsi berejo tega, ki ga jaz dobivam od tovariša Rozmana. Tu kaj je veliko ljudi, ki se zanimajo za svojo rojstno domovino in za vse domače novice!“

Sodelujmo aktivno v mesecu Dolenjskega lista!

Osnovna šola v Loškem potoku

»Pošiljamo vam 32 novih naročnikov...«

Prijetno presenečenje nam je pravila osnovna šola v Loškem potoku. 5. januarja nam je poslala seznam 32 novih naročnikov, zraven pa med drugim pripisala:

»... zbrali smo gornje naročnike, denar — 4600 din — sledi! Prosimo, posljite vsem po možnosti novoletno številko. Naročnike še zbiramo! Kulturo delovnim ljudem!

Lesar Meta, šol. uprav.«

Izkrena hvala za požrtvovalnost in sodelovanje v mesecu lokalnega lista! Na tak način se bo naš tedenik lahko kaj hitro razširil tudi v okraju Kočevje. Vsem šolam priporočamo, da posnamejo zgled loškopotiske osnovne šole, vse prosvetne delavce kočevskega okraja pa hkrati vabimo, da se vključijo med dopisnike Dolenjskega lista!

Tudi pod Gorjanci bo šlo

Pred dnevi je občinski odbor OF Stopiče med ostalimi razpravljajo tudi o mesecu Dolenjskega lista. Posamezni odborniki so obljudili pomoč, prvi izmed njih pa je tovariš Jože Bojanec iz Vel. Orehka 16 že 5. januarja prinesel 14 novih naročnikov iz vasi Veliki in Mali Orehek in s Hriba. Prepričani smo, da se bo Podgorje v januarju izkazalo, saj je prav tu še skoraj največ ljudi, ki Dolenjskega lista še nikoli niso imeli v rokah.

Aktiviste in člane odborov OF pro-

vedejo občinsko napovedovanje tekmovanje vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.

Od občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Ob občinskega odbora OF Adlešič smo doobili naslednjo tekmovalno napoved, hkrati pa sedem novih naročnikov.

»Pod geslonom »V vsako hišo ,Dolenjski list« napoveduje občinski odbor Osvobodilne fronte A d l e š i c i tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš lokalni časopis vsem občinskim odborom OF v okraju Črnomelj.«

Zadružništvo rešuje norveškega kmeta

(ZAPISKI S POTOVANJA PO NORVEŠKU)

Koder koli smo hodili po Norveški, povsod smo ob cestah srečavali majhne lesene odre, na katerih so bili tu in tam vrči za mleko. Posebno je mreža takih svojevrstnih zbiralnic mleka gosta v sredini Norveški, pa tudi v Hedmarku, kjer se ob največjem norveškem jezeru Mjösa razprostira najvažnejše norveško kmetijsko področje.

Izprava na te lesene odre nismo bili nič kaj posebno pozorni. Ko pa smo bili visoko na severu, smo čisto po naključju prodriči v skrivnost teh svojstvenih cestnih znamen.

Bлизу Bardefossa, ki leži nekako 300 kilometrov severno od Narvika, je pravkar norveški kmet raztovarjal z voza mlečne vrče na ta oder. Rdečkastosiv, grivast konj se je prestrail avtomobilu in toliko da ni odvihral sam naprej. Voz se je postavil čez sredo ceste in moralno smo se ustaviti. Beseda je dala besedo. Kmet nam je pripovedoval, da so ti leseni odri zbiralnice, do kamor kmetje pripeljejo mleko, od tod dalje pa ga odpeljejo zadružni avtomobili v mlekarne, kjer pridelujejo sir, maslo, ali pa mleko pasterizirajo.

»Kje pa je sedež vaše zadruge?« smo ga vprašali.

»Ce se peljeti tod naprej, boste prisli do Bardefossa. Ob cesti ne boste zgrešili zadružnega poslopa.«

»Koliko članov pa ima zadružna v vašem kraju?«

Kmet nas je malo začudeno pogledal, potem pa smeje odgovoril:

»Vsi kmetje smo člani te zadruge.«

To je povedalo s takim naglasom, kot: saj vendar drugače ni mogoče.

V razgovoru nam je še omenil, da ima 12 glav živine in da se predvsem peča — kakor kmetje tod vobče — z živinorejo. Zemljo pokriva skoraj šest mesecev na letu debela snežna odeja, razen tega pa je pozimi šest tednov tudi podnevi noč. Poleti res tudi nekaj tednov sonce nikoli ne zaide. Vendar pa so sončni žarki preslabotni, da bi priklicali iz tal vse tisto rastlinsko življenje, ki ga poznamo pri nas.

Nas je zanimalo, kako gleda ta norveški kmet na zadružno. Pri nas bomo neredko srečali na podeželju ljudi, ki gorovijo o zadružni kot o novotariji, ki jo ni prav nič treba. Vprašali smo ga, ali proda mleko in živino tudi drugače in ne preko zadružne. Pogledal nas je, kot da smo ga vprašali nekaj nemogačega:

»Zadružna prodaja naše pridelke, mleko, živino, zadružna pa nam tudi dobavlja stroje. Poglejte, do Lavangenja je več kot 10 milij (1 norveška milja je 10 km) in zakaj bi nosil mleko v Lavangen, če to stori namesto mene

zadružna. Zakaj bi hodil v mesto kupovat, kar potrebujem, če kupi zame zadružna.«

Cutili smo, da govori iz kmeta dober gospodar. O zadružni nam je povedal toliko pohvalnega, da smo bil kar radovni, kakšna je res. V Bardefossu nam za zadružno poslopje ni bilo treba spraševati. Pred dolgo, enonadstropno leseno stavbo (na Norveškem imajo zelo mnogo lesnih hiš, menda zaradi tega, ker imajo dovolj lesa, pa tudi v lesenihi hišah je bolj toplo), je stal več avtomobilov. Z njih so raztovarjali cinaste vrče. Po tekčem traku so vrči zdrseli v notranjost mlekarne, v napravo za pasteriziranje, ali pa v velike kotle, kjer so mleko posnemali in ga nato sesirali.

Zadružna mlekarne je napravila na nas najboljši vtis. Vse higienično in čisto, tako da se človeku zdi, kot da je prišel v sanatorij in ne v mlekarne. Tu smo dobili nekaj podatkov o življenu zadružne. A doma ni bilo pravih ljudi. Vsekakor pa bi radi kaj več zvedeli o organizaciji norveškega zadružništva. Ko smo se vrnili v Oslo, smo se oglašili na norveški zadružni zvezni, kjer so nam organizacijsko pojasnili to, kar smo glede zadružništva videli na svojem potovanju.

Le malo norveške zemlje je primerno za kmetovanje. Okoli 170.000 majhnih kmetov je v vsej Norveški. Ti pa se morajo neprestano boriti za svoj obstoj. Pri tem jim veliko pomagajo zadružne.

Več kot četrtina malih posestnikov je včlanjenih v razne zadružne. Vsa prodaja mleka, mesa in jajc gre skozi zadružne poslovne. Kazaj?

Norveška je zelo raztegnjena dežela. Od Oslo do severa Norveške je prav tako daleč kot od Oslo do Ljubljane. Večjih naselij je le malo. Če bi hotel kmet prodati svoje pridelke na trgu, bi moral hoditi precej daleč, da bi prišel do večjega naselja. Ko so nam v norveški centralni zadružni zvezni povedovali o tem, smo razumeli besede kmeta, ki smo ga srečali blizu Bardefossa. Brez zadružništva bi bil norveški kmet obsojen na propadanje. Posameznik nikoli ne bi zmogel dobro prodajati svojih pridelkov. Bolj oddaljeni kmetje bi jih moral prodajati ceneje. Zdaj pa je enostavno. Mleko pripeljejo le do ceste, vrč postavijo na oder, zadružni avtomobil jih odpelje in prazne spet vrne.

Seveda pa se norveško zadružništvo ne ukvarja samo z zbiranjem mleka. Dve vrsti zadružne imajo pravzaprav. Tako imenovane proizvodne, to so mlekarne, živinorejske zadružne itd, ter po-

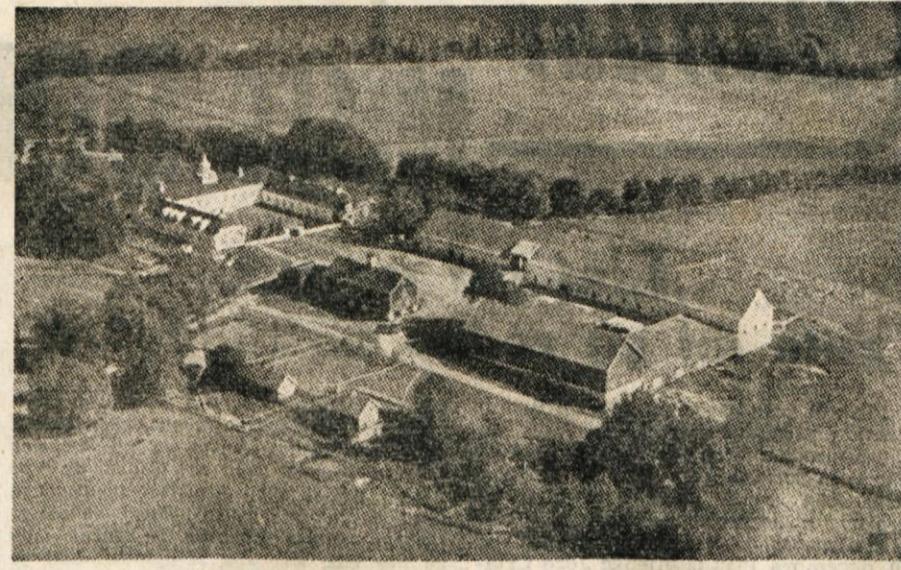
trošne zadružne, ki nabavljajo kmetom vse potrebno, od živil do kmetijskih strojev.

V Hedmarku smo videli precej kmetijskih strojev. »Ali daje zadružna kmetom tudi posojilo za nakup strojev?« smo vprašali tajnika Centralne zadružne zveze.

»Seveda, zato ima tudi zadružna zveza svojo posebno banko. Vsak član zadružne lahko dobi posojilo. Posebno banko imamo pa nabavo živine. Tako n. pr. lahko dobi vsak kmet to posojilo v višini 75 % za nakup potrebne vseote. Višina posojila se seveda računa tudi po velikosti posestva. Zadružniki lahko kupujejo stroje 10–20 % ceneje kakor je nabavna cena, razliko pa krije država. Tako posojilo lahko dobitjo zadružniki za nabavo živinske krme, za stroje, ne morejo pa ga dobiti za nakup zemlje.«

Zadružništvo so zelo značilne tudi posebne zadružne šole. Namen zadružništva je, pomagati kmettu, toda ta si mora pomagati tudi sam. Najlažje pa si pomaga, če zna dobro kmetovati in če se razume na moderno kmetovanje. Zato ima zadružna zveza posebne kmetijske šole. V zimskem času imajo teoretičen pouk v vsaki občini, poleti pa živetvi pa praktičen del tega pouka. Prav letos je zadružna zveza predložila zakon, naj bi vsa norveška kmečka ženska mladina obvezno obiskovala te šole. V teh tečajih se seveda ne učijo samo naprednega kmetovanja, temveč še mnogo drugega, kar pride ljudem prav v vsakdanjem življenju.

Kmetje v Hedmarku so nam pripovedovali, da so njihovi najboljši prijatelji »zadružni možje«. Tako pa norveško imenujejo zadružne instruktorje, ki navajajo kmetovalec ki naprednemu gospodarjenju. Norveška zadružna zveza ima 10 šol za take instruktorje. To je nekakšna kmetijska visoka šola. Instruktorji so nameščenci zadružni kmetov brezplačno svetujejo. Zadružni instruktorji so tudi najboljši agitatorji za vstop v zadružno. Nasveti

Kmečko naselje ob jezeru Mjøsa

dajejo tudi nečlanom in jih tako navezujejo na zadružno.

Poseben pomen pa imajo zadružne na norveškem trgu živil. Ker imajo v rokah vso prodajo mleka, jajc in delno tudi mesa, onemogočajo, da bi se prekupčevalski trgovci okorislali s kmečkimi žulji. Če pa položaj na trgu zahteva, da n. pr. prodajajo mleko ceneje, odkupne cene vendar ne znižajo, pač pa krijejo razliko iz rezervnega skladu. Tako kmetje vedo, koliko bodo dobili za mleko ali druge pridelke in s tem ni treba batiti, da bi jih moralni dati pod ceno.

Kjer koli smo govoril z norveškimi kmetovalci, smo videli, da so sorazmerno napredni. Iz zemlje skušajo čim več iztisniti, zato da tudi precej velika uporaba umetnih gnojil. Za živino uporabljajo močna krmila, predvsem ribjo moko. Ribje ostanke namreč posušijo in jih zmeljejo v belo moko, ki ima zelo mnogo beljakovin in je odlično krmilo. Posebno v zahodni in severni Norveški pozimi polagajo govedu ribjo moko. Poznavalc sicer pravijo, da ima zaradi tega tudi mleko vonj po ribah, a Norvežane to ne moti, saj pojedijo rib vec kot kateri koli drug na rod na svetu.

Ko smo po razgovoru v norveški zadružni zvezi primerjali naše in njihovo zadružništvo, smo se spomnili na tistega norveškega kmeta, ki sem ga uvodoma opisal. Zdaj smo razumeli, zakaj nas je ta kmet tako neverjetno pogledal, ko smo ga vprašali, koliko kmetov iz njegove vase je včlanjenih v drugi. Norveški kmet čuti, da mu zadružna pomaga, da ga zadružna brani pred izkorisčanjem. Zato je zanj samo po sebi razumljivo, da je član zadruže, ki mu prinaša tudi življenske koristi.

Gustav Guzej

Pred dokončno odmero dohodnine za leto 1952

Samo župnišča dolgujejo v novomeškem okraju nad milijon dinarjev davkov!

Zadružnice novomeškega okraja se uveljavljajo

Ustanovni občni zbor OZZ Novo mesto, ki je bil 21. junija 1952, je med drugim temeljito obravnaval vprašanje dela Zveze zadružnic in jih z dobrimi pobudami usmeril v aktivnejše delovanje.

V okviru splošnih kmetijskih in delovnih zadruž je bilo lani v avgustu in septembri prirejeno pet dnevnevnih praktičnih gospodinjskih tečajev za vkuhanje z vključenimi predavanji iz kmetijske stroke. Konec oktobra so prišle na obisk zadružnice iz Hrvatske, ki so se ogledale nekaj naših zadruž in izmenjale v razgovoru z našimi zadružnicami mnogo koristnih izkušenj. — Sodelovanje zadružnic ob sestavu programov za zimske kmetijske izobraževalne šole je vplivalo na to, da so učni načrti sestavljeni tudi iz vidika strokovnega dviganja naših žena na živinorejo, sadjarstva in vinogradništva ter vrtnarstva.

Ob zaključku seminarja je, da bi se dohodnina od posestva spet odmerjala na osnovi čistega katastrskega donosa. Iz objektivnih razlogov to do sedaj ni bilo mogoče, pri odmeri dohodnine za leto 1952 pa bo osnova za odmero čisti katastrski donos posameznega gospodarstva.

Priprave za odmero na tej osnovi so že v teku, zahtevajo pa ogromno dela

in posameznih gospodarstev, so pa navadi slab obiskani. V kolikor pa

priprido na te sestanke, davčni zavezanci na njih lepo molčijo ali samo klimajo, namesto da bi se tu odkrito pomenili, koliko naj plača ta in koliko je zmožen plačati oni. Navadno se pripradi oglašijo šele takrat, ko je predpis že narejen in ko je treba že plačati davek in je seveda že prepozna.

Slopažna želja vseh poštenih davkovcev je, da bi se dohodnina od posestva spet odmerjala na osnovi čistega katastrskega donosa. Iz objektivnih razlogov to do sedaj ni bilo mogoče, pri odmeri dohodnine za leto 1952 pa bo osnova za odmero čisti katastrski donos posameznega gospodarstva.

Priprave za odmero na tej osnovi so že v teku, zahtevajo pa ogromno dela

in posameznih gospodarstev, so pa navadi slab obiskani. V kolikor pa

priprido na te sestanke, davčni zavezanci na njih lepo molčijo ali samo klimajo, namesto da bi se tu odkrito pomenili, koliko naj plača ta in koliko je zmožen plačati oni. Navadno se pripradi oglašijo šele takrat, ko je predpis že narejen in ko je treba že plačati davek in je seveda že prepozna.

Slopažna želja vseh poštenih davkovcev je, da bi se dohodnina od posestva spet odmerjala na osnovi čistega katastrskega donosa. Iz objektivnih razlogov to do sedaj ni bilo mogoče, pri odmeri dohodnine za leto 1952 pa bo osnova za odmero čisti katastrski donos posameznega gospodarstva.

Priprave za odmero na tej osnovi so že v teku, zahtevajo pa ogromno dela

in posameznih gospodarstev, so pa navadi slab obiskani. V kolikor pa

priprido na te sestanke, davčni zavezanci na njih lepo molčijo ali samo klimajo, namesto da bi se tu odkrito pomenili, koliko naj plača ta in koliko je zmožen plačati oni. Navadno se pripradi oglašijo šele takrat, ko je predpis že narejen in ko je treba že plačati davek in je seveda že prepozna.

Slopažna želja vseh poštenih davkovcev je, da bi se dohodnina od posestva spet odmerjala na osnovi čistega katastrskega donosa. Iz objektivnih razlogov to do sedaj ni bilo mogoče, pri odmeri dohodnine za leto 1952 pa bo osnova za odmero čisti katastrski donos posameznega gospodarstva.

Priprave za odmero na tej osnovi so že v teku, zahtevajo pa ogromno dela

in posameznih gospodarstev, so pa navadi slab obiskani. V kolikor pa

priprido na te sestanke, davčni zavezanci na njih lepo molčijo ali samo klimajo, namesto da bi se tu odkrito pomenili, koliko naj plača ta in koliko je zmožen plačati oni. Navadno se pripradi oglašijo šele takrat, ko je predpis že narejen in ko je treba že plačati davek in je seveda že prepozna.

Slopažna želja vseh poštenih davkovcev je, da bi se dohodnina od posestva spet odmerjala na osnovi čistega katastrskega donosa. Iz objektivnih razlogov to do sedaj ni bilo mogoče, pri odmeri dohodnine za leto 1952 pa bo osnova za odmero čisti katastrski donos posameznega gospodarstva.

Priprave za odmero na tej osnovi so že v teku, zahtevajo pa ogromno dela

in posameznih gospodarstev, so pa navadi slab obiskani. V kolikor pa

priprido na te sestanke, davčni zavezanci na njih lepo molčijo ali samo klimajo, namesto da bi se tu odkrito pomenili, koliko naj plača ta in koliko je zmožen plačati oni. Navadno se pripradi oglašijo šele takrat, ko je predpis že narejen in ko je treba že plačati davek in je seveda že prepozna.

Slopažna želja vseh poštenih davkovcev je, da bi se dohodnina od posestva spet odmerjala na osnovi čistega katastrskega donosa. Iz objektivnih razlogov to do sedaj ni bilo mogoče, pri odmeri dohodnine za leto 1952 pa bo osnova za odmero čisti katastrski donos posameznega gospodarstva.

Priprave za odmero na tej osnovi so že v teku, zahtevajo pa ogromno dela

in posameznih gospodarstev, so pa navadi slab obiskani. V kolikor pa

priprido na te sestanke, davčni zavezanci na njih lepo molčijo ali samo klimajo, namesto da bi se tu odkrito pomenili, koliko naj plača ta in koliko je zmožen plačati oni. Navadno se pripradi oglašijo šele takrat, ko je predpis že narejen in ko je treba že plačati davek in je seveda že prepozna.

Slopažna želja vseh poštenih davkovcev je, da bi se dohodnina od posestva spet odmerjala na osnovi čistega katastrskega donosa. Iz objektivnih razlogov to do sedaj ni bilo mogoče, pri odmeri dohodnine za leto 1952 pa bo osnova za odmero čisti katastrski donos posameznega gospodarstva.

Priprave za odmero na tej osnovi so že v teku, zahtevajo pa ogromno dela

in posameznih gospodarstev, so pa navadi slab obiskani. V kolikor pa

priprido na te sestanke, davčni zavezanci na njih lepo molčijo ali samo klimajo, namesto da bi se tu odkrito pomenili, koliko naj plača ta in koliko je zmožen plačati oni. Navadno se pripradi oglašijo šele takrat, ko je predpis že narejen in ko je

Čuvajmo in ohranimo spomine na osvobodilno vojno!

Kadar govorimo o spomenikih NOB, ne mislimo samo na plošče z napisimi, ki jih danes vzdavamo, niti na to, kar navadno imenujemo spomenike: kipi, steberi, piramide itd., ki jih danes postavljamo v spomin borcem, pomembnejšim borbam ali dogodkom itd. Pod oznako **spomenik NOB** razumemo predvsem:

1. Stavbe v naših naseljih, v katerih so bili sprejeti važni sklepi vojaškega ali političnega značaja, v katerih so bili sedeži našega političnega ali vojaškega vodstva, kjer so delale naše tehnike in tiskarne, bile šole in tečaji, zborovanja ter pomembnejši sestanki in podobno.

2. Posamezne barake ali skupine barak po naših gozdovih, kjer so bili za daljši ali krajiš čas sedeži GSS in štabov korpusov ter njih odsekov in ostalih vojaških enot, ali političnega vodstva od CK KPS in IOOF, SNOS in PNOO ter njih odsekov in pokrajinskih komitejev do ostalih nižjih političnih forumov itd. Sem štejemo barake, v katerih so delale naše tiskarne in tehnike, delavnice in orožarne, bile v njih bolniške ambulante in prave bolnišnice, skratka vse tiste stavbe in barake ali njih skupine, ki smo jih v času borbe označevali z nazivom **baza** (n. pr. baza 20, baza 80, baza 100 itd.) ali **štečka** (n. pr. TV 15, 99 D itd.). Sem štejemo prav tako **bunkerje**, bodisi v mestih, podeželskih naseljih ali gozdovih, kjer so bila zatočišča naših voditeljev in

priča trpljenja naših ljudi pod fašističnim osvajalcem in njegovimi domačimi pomagači: ječe, mučilice, taborišča (Rab), kraj streljanja talcev in izvrševanja smrtnih odsodb itd.

Vse do sedaj nasteto in kar je temu podobno, so objekti na terenu ali pa predeli zemljišča in jih je treba zavarovati tam, kjer so, in ohraniti v stanju, kot so bili za časa narodnoosvobodilne vojne, kolikor in kjer je to seveda danes še možno.

Kako naj bo to izvršeno?

a) **Hiše**, kjer so bili važni sestanki ali zborovanja, sedeže vojaških in civilnih oblastnih organov, šole, tečaji itd. ter so danes zopet v zasebni ali javni uporabi, zavarujemo tako, da ohranimo zunanjost podobe (n. pr. Gramozna jama pri Tomačevem, kraj uničenja Pohorskega bataljona, Gorenje Laze, Javorovica itd.), obenem pa bomo vse takе pomembne terene opremili s primerimi spomeniki in napisimi.

b) **Božidar Jakac: Na bazi 20 v Rogu — risba 1943**

Hiše, kjer so bili v dobi okupacije poškodovane, deloma ali popolnoma uničene ter so zvezane s kakim važnim, zgoraj označenim dogodkom, bomo zavarovali oziroma njih kraj označili tako, da bomo ruševine zavarovali pred nadaljnje propadom ali raznašanjem, če je to umestno in vredno, ali pa na tistem mestu postavili primeren preprost spomenik z napisom. V primeru pozidave ali nove zgradbe na takem mestu pa spomin na dogodek ohranili s primerno spominsko ploščo.

c) **Terene** bomo zavarovali tako, da ne bomo nasilno spremijali njih zunanje podobe (n. pr. Gramozna jama pri Tomačevem, kraj uničenja Pohorskega bataljona, Gorenje Laze, Javorovica itd.), obenem pa bomo vse takе pomembne terene opremili s primerimi spomeniki in napisimi.

d) **Posamezne barake ali skupine barak** po naših gozdovih, kjer so bili za daljši ali krajiš čas sedeži GSS in štabov korpusov ter njih odsekov in ostalih vojaških enot, ali političnega vodstva od CK KPS in IOOF, SNOS in PNOO ter njih odsekov in pokrajinskih komitejev do ostalih nižjih političnih forumov itd. Sem štejemo barake, v katerih so delale naše tiskarne in tehnike, delavnice in orožarne, bile v njih bolniške ambulante in prave bolnišnice, skratka vse tiste stavbe in barake ali njih skupine, ki smo jih v času borbe označevali z nazivom **baza** (n. pr. baza 20, baza 80, baza 100 itd.) ali **štečka** (n. pr. TV 15, 99 D itd.). Sem štejemo prav tako **bunkerje**, bodisi v mestih, podeželskih naseljih ali gozdovih, kjer so bila zatočišča naših voditeljev in

20. aprila 1950 v člankih »Čuvajmo spomenike preteklosti« in »Še je čas.«

c) **Terene** bomo zavarovali tako, da ne bomo nasilno spremijali njih zunanje podobe (n. pr. Gramozna jama pri Tomačevem, kraj uničenja Pohorskega bataljona, Gorenje Laze, Javorovica itd.), obenem pa bomo vse takе pomembne terene opremili s primerimi spomeniki in napisimi.

Kar zadeva te spomenike, spominske plošče ali napis, jih ne bi smeli postavljati brez **vednosti Glavnega in okrajnih odborov Zveze borcev, Zavoda**

likor pa so važni za podobo časa in naše narodnoosvobodilne vojne — in zato je važen skoraj vsak zapisek in vsaka slika — bi bilo nujno, da posamezniki take zapiske in fotografije izroče za **prepis in prefotografiranje Muzeju narodne osvoboditve v Ljubljani ali pokrajinskemu muzeju, na Dolenjskem muzeju v Novem mestu.**

Vse to, kar je v tem poglavju naloženo ali naštete podobno, pa je torej mogoče zavarovati le tako, da te akte, zapiske, slike in predmete zberemo v zbirkah, arhivu in knjižnici Muzeja narodne osvoboditve v Ljubljani ali pokrajinskemu muzeju v Novem mestu.

»Vi, Jugoslovani, ki vzdržujete stike z vsem svetom, vi ste lahko vrgled, vi, ki hočete, da vse poveste, kajti to je zakon vaše morale, še več, je pogoj vašega življenja. Vi nimate ničesar prikrivati, vi hočete biti svobodni in imeti čiste meje, kajti meje vendar so, da vas vsakdo lahko vidi, takšne, kakšni ste, da bi se ustvarila resnična podoba o tem, kakšni hodete biti... Vi ste odrasel narod. To pa ni pogosto priznanje v našem svetu otrok in starcev... Pri vseh intelektualcih, delavcih in kmet delajo z različnimi orodji na istem poslu. Ne zanima me, če je vaš humanizem nov ali ne, važno je to, da ni slaboten. Hvala bogu — močan in krepak je in odrastel... Glejte, zato sem prišel v Jugoslavijo! Da, zaradi Pravice in Resnice — one resnice, za katero mi delamo v sanjah, vi pa v stvarnosti...« (francoski pisatelj o Jugoslaviji)

CLAUDE AVELINE

V Loškem potoku so odkrili spominsko ploščo borcem in talcem-učiteljem

V nedeljo 21. decembra so v zvezi s proslavo dnevi JLA odkrili v osnovni šoli v Loškem potoku spominsko ploščo borcem in talcem-učiteljem.

Destot let je minilo, odkar je ustanovil okupator pet učiteljev, med njimi Lado Vrtičnika, ki je bil sodelavec prof. Šeška. Lado Vrtičnik je 13 let neumorno vzgajal potosko mladino v naprednjem duhu. Njegovo zvesto delo je rodilo bogat uspeh. Večji del potoske mladnine je organizirano vstopil v NOV, kjer so se kot atviri borce borili do končne zmage. Vrtičnik je povezel v narodno osvobodilno gibanje andi starejše ljudi, ki so v njem priznavali vzor učitelja na vasi. Padel je kot operativni oficir leta 1942 v Medvedjaku.

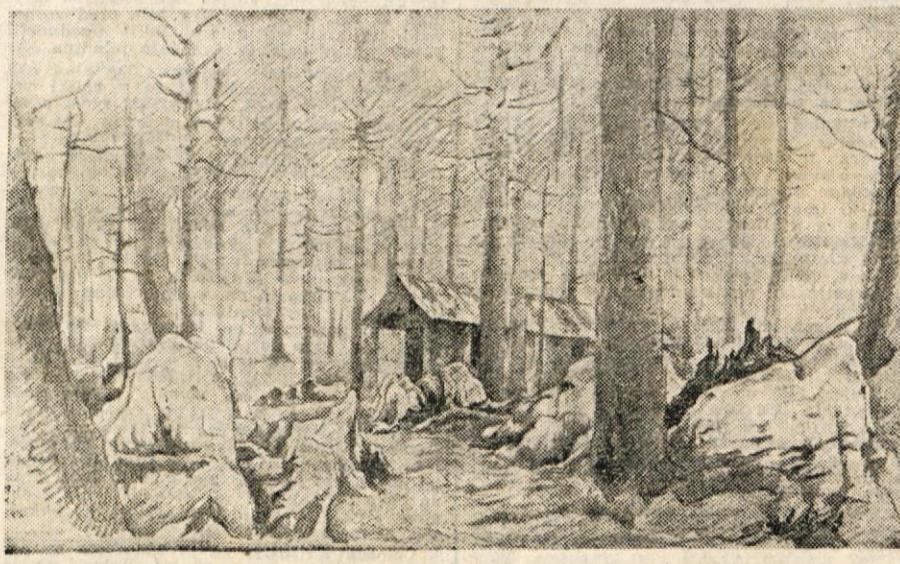
Drugi je bil Skok Ferdo, ki je padel kot oficir v borbi v Peterjehu.

Kot talci pa so v Mirtalozi pri Loškem potoku Julia 1942 živilovali svoja živiljenja za boljšo bodočnost svojega naroda učitelji Ladišlav Cuk, Pavel Silovinač in Janko Benešič.

Vsi zavedni Potocani so se oddolžili spominske plošči učiteljev ter se v lepem številu udeležili spominske svečanosti. Program je bil lepo izbran in prisreno izvajan. Sodelovalo je učiteljstvo, šolska mladina, žene in mladini, vključena v izvenarmadino vloga, ki je izstrelila častne salve. Svečanosti sta se tudi udeležili tudi Polde Merčun, solski nadzornik, in Karel Mikulič, predsednik okrajnega odbora Zveze borcev Kočevje, ki sta orisala živiljenje in delo teh pogumnih borcev-učiteljev in pomen njihove hrte za graditev boljše bodočnosti delovnega ljudstva. Zastopniki društev in množičnih organizacij se položili pred ploščo venec. Finančno pomor za nabavo spominske plošče je velikodusno nudil delovni kolektiv Lesno-industrijskega podjetja Ribnica.

Granje vredno pa je dejstvo, da sta se spominske svečanosti svojim stanoskim varstvom udeležili iz ostalih šol v kočevskem okraju in dve učitelji iz sol v Podpreški in Travi.

Pozdravite svojce v tujini z "Dolenjskim listom"! Načrčite jim ga - hvalažni! Vam bodo za pozornost!

Božidar Jakac: Na bazi 20 v Rogu — risba 1943

za spomeniško varstvo in Muzeja narodne osvoboditve ter pokrajinskih muzejev iz dveh razlogov:

a) **Paziti je treba na ustrezno in lepotno obliko, točnost podatkov in jezikovno pravilnost.**

b) **ker je le na ta način omogočena evidečna takih spomenikov.**

5. Poleg spomenikov, ki so po svoji prirodi nujno vezani na teren in morajo tam ostati ali pa so celo sami del zemljišča ter jih je zato treba zavarovati ali označiti na terenu, pa moramo štetiti med spomenike NOB tudi take predmete, ki jih je možno uspešno zavarovati in ohraniti same v javni zbirki, to je v muzejih. To so izdelki partizanskih orožarn, delavnic vseh vrst, tehnik, tiskarn itd. Sem je treba pristeti tudi partop prav tako kot izdelki partizanskih ortopedskih delavnic ali mehaničnih in strojnih delavnic ter litarne od preprostega vžigalnika in jedilnega pribora do stoterih orodij, strojev ali izdelkov umetne obrti (kovanji lestenc in podobno), kot jih je med vojno že lepo prikazovala razstava delavnice VII. korpusa v Crnomlju in ki so sicer v glavnem zavarovani in zbrani, deloma pa gotovo še kje v zasebeni posesti.

6. Sem je treba štetiti vse primere partizanskega tiska, zlasti pa, kar je posebno važno, vse še vedno v zasebnih rokah nahajajoče se ali celo zakonspirane uradne spise, akte, arhive vojaškega, političnega ali civilno-upravnega značaja iz časa NOB. V tem primeru je tem bolj vse odsode vredna nebrinjost, malomarnost ali nerazumljivo, namerno prikrivanje takega za zgodovino NOB predragocenih materialov, ker vse to gradivo z občutljivo predpadom le s tem, da ga prefotografiramo ali vsaj prepišemo, originalne pa varno shranimo v arhivu za to postavljenje ustanove, to je Muzeju narodne osvoboditve v Ljubljani ali NOB oddelek pokrajinskih muzejev.

7. Sem je treba pristeti tudi vse, kar posamezniki hranijo **zapiskov, fotografij in predmetov**, ki so v zvezi z NOB in so zasebna last posameznika. Nihče noče tem imetnikom odvzeti morda zanje osebno dragocenih spominov. Ko-

ustreznih oddelkih pokrajinskih muzejev, kjer bodo strokovno zavarovani in hkrati po ureditvi zbirka na vpogled ali dostopni za študij nam in našim potomcem.

Nalogu zbiranja in zavarovanja vsega takega in podobnega gradiva imajo na skrb predvsem zgodovinske sekcije pri okrajnih odborih Zveze borcev. Delež njenih članov naj bi pri vseh, ki so aktivno sodelovali v osvobodilnem boju, bilo deležno vsega razumevanja in podporje.

Važnosti zavarovanja spomenikov NOB na terenu ali njega zbiranje v muzeju ni mogoče nikdar preveč podudariti. Naj bi silni polet, ki je v dobi fašistične okupacije prevzel najširše množico našega ljudstva in ga gnal v boj in v zmago, vsaj malo prešinjal tudi danes našega človeka in ga privedel do spôšťovanja vsega, kar nenehno govori nam in bo še veliko bolj govorilo prihodnjim rodovom o vsej veličini narodnoosvobodilne borbe in o vsem trpljenju rodu, ki je s svojo krvijo polagal temelje novim, lepšim in srečnejšim obdobjem našega ljudstva. Zato čuvajmo in ohranjujmo spomenike narodnoosvobodilne vojne!

J.

6. Sem je treba štetiti vse primere partizanskega tiska, zlasti pa, kar je posebno važno, vse še vedno v zasebnih rokah nahajajoče se ali celo zakonspirane uradne spise, akte, arhive vojaškega, političnega ali civilno-upravnega značaja iz časa NOB. V tem primeru je tem bolj vse odsode vredna nebrinjost, malomarnost ali nerazumljivo, namerno prikrivanje takega za zgodovino NOB predragocenih materialov, ker vse to gradivo z občutljivo predpadom le s tem, da ga prefotografiramo ali vsaj prepišemo, originalne pa varno shranimo v arhivu za to postavljenje ustanove, to je Muzeju narodne osvoboditve v Ljubljani ali NOB oddelek pokrajinskih muzejev.

7. Sem je treba pristeti tudi vse, kar posamezniki hranijo **zapiskov, fotografij in predmetov**, ki so v zvezi z NOB in so zasebna last posameznika. Nihče noče tem imetnikom odvzeti morda zanje osebno dragocenih spominov. Ko-

Krko. Za gradom nad Krko je bila železarna, od tod ime Zagradec. Da smo Slovenci ob prihodu v te kraje ohranili tisočletne tradicije prejšnjih naseljencev v vsej železarski stroki, potrjuje še carinski zapisnik na Reki iz leta 1445, kjer se omenja, da je dolenjsko železno najboljše in da je dosegla njegova kvaliteta svetovnih sloves.

Železarstvo se je z veliko naglico razvijalo naprej po vsej Sloveniji. Saj je samo na bivšem Kranjskem že v 18. stoletju obratovalo 164 železarn, od teh 12 topilnic in lvnic ter 68 velikih kovačnic. Prav tako je bilo več železarn tudi na Štajerskem. Puškarstvo pa je bilo silno razvito na Koroškem. Že pred dve sto leti so začeli izdelovati puške v Borovljah Holandci, ki so se pozneje poslovenili. Naši Korošci so to obrt nadaljevali, da je postal Borovje s Slovensko Koroško kraj najstarejšega puškarstva v tem delu Evrope.

Cepar se je rudarstvo, livarstvo, železarstvo in puškarstvo z najhitrejšim tempom razvijalo po vsej Sloveniji, so Srbi vzdrževali svoje zvezne v glavnem samo s Suho krajino in z Dolnjem. Od tukaj so kmalu poleg medev, sabelj in drugih železarskih izdelkov začeli naročati še puške. Iz sosednega arhiva v Celovcu je razvidno, da so koroški puškarji imeli v Žužemberku svojega zastopnika, nekega Valanta, ki je prodajal Srbsom koroške puške.

Graničarski oficirji in službi bivše Avstro-Ogrske, ki so bili povezani z uporniškim gibanjem v Srbiji, so prisobili glavnega lastnika zagraških že-

Zitnik Lojze:

Dolenjci so oborožili srbsko armado za prvo vstajo proti Turkom

Beografska mesečna revija »Tri deset dana« je letos v marcu objavila s tem naslovom članek, ki je vzbudil izredno veliko zanimanje po vsej naši državi. Da smo Dolenjci s svojim orožjem oborožili srbsko armado za prvo srbsko vstajo proti Turkom leta 1806, je posebno zanimalo vse srbske zgodovinarje. Stevilka »Tri deset dana« je bila prav tako vse razprodana v Ljubljani in drugod v Sloveniji. Novinar S. ki je članek poslal v Beograd, je ta moja zgodovinska odkritja prepisal iz mojega rokopisa »Zemlja in ljudje Suhe krajine«, ki je sedaj v tisku. Ker S. ni imel možnosti, da objavi še druga moja odkritja o naših starih trgovskih, gospodarskih in politično-vojaških zvezah s Srbi, jih sedaj objavljam še v našem »Dolenjskem listu«, ker sem preprisan, da bo prav tako zanimalo Slovence, kot zanimala naše brate Srbe, da smo imeli več kot pred sto leti skupne politične vojaške zvezne za postavitev svoje lastne države na Balkanu.

Srbskim zgodovinarjem je bilo znano, da so Srbi, Prečani, živeči pod bivšo Avstro-Ogrsko, zbirali in kupovali orožje za svojo vojno proti Turkom. Kupovali so rabljeno orožje, ki se je v glavnem skrivalo in hranilo po hišah. Srbska armada, ki je pod povljetvom Karadjordja začela vojno s Turki, pa

je bila oborožena s čisto novimi topovi, možnarji in puškami. Zato je vse srbske zgodovinarje zanimalo skozi vso dolgo stoletno dobo, da bi odkrili, katera tovarna orožja je Srbi za prvo vstavo izdelala in poslala orožje za vojno proti Turkom. Vse to raziskovanje pa je v glavnem ostalo brez začasnega uspeha. Ugotovili so samo, da so Srbi več stoletij hodili kupovati hladno orožje, meče in sablje, v Slovenijo, v Suhi krajini, v kraju ob reki Krki. Srbi je bilo že takrat znano, da je

Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu

Naj mi bo dovoljeno, da vam z nekaj besedami predstavim Studijsko knjižnico Mirana Jarca v Novem mestu, ki je dobila to ime z dovoljenjem Sveta za prosveto in kulturno VLRS kot podčestive Novega mesta k 10. obletnici ustanovitve prvih slovenskih brigad. To preimenovanje je na predlog knjižnice potrdil Svet za prosveto in kulturno pri OLO Novo mesto, uradno ga pa bo razglasila ena prvih sej okrajne skupščine na svojem zasedanju.

Studijska knjižnica v Novem mestu je pridobila NOB in je dostopna vsakomur, ki si hoče pogledati svoje znanje. Za dosedgo tega cilja zbira knjige iz vseh strok, njena posebna naloga pa je tudi zbiranje vsega pisanevca, slikanega in tiskanega građiva Dolenjske.

Novomeška Studijska knjižnica predstavlja s svojimi zbirkami brez dvoma največjo materialno vrednost novomeškega okraja.

Obseg ves tisk po osvoboditi v LR Sloveniji, ki ga prejema kot dolžnostno izdvojevno brezplačno in to od najmanjšega letaka, preko zemljevidov do knjig in časnikov in časopisov. Poleg tega hranji številne tiske iz ostalih republik, nabavljene z nakupi. Iz dobe med obema vojnoma ima knjižnica precejšen del knjižnega tiska in časopisov, medtem ko je časniki za to dobo revna. Za čas pred letom 1918 hrani knjižnica zelo mnogo knjig, med časopisi in časniki pa ima večinoma komplete Bleiweisovih Novic, Slovenije (1848–1850), Slovenske Borce, Vedeža, Besednika, Slovenskega Glasnika, Zgodnjine Danice, Jezniknika, Ljubljanskega Zvona, Kresa, Dom in sveta s skoraj vsemi istočasnimi slovenskimi znanstvenimi revijami tja do Sodobnosti, Modre ptice in Dejanja. Knjižnica hrani tudi Dalmatinovo Bile, del Matije Kastelca, Janeza Svetobriškega, Basarja, Rogerija, Polhrove in Vodnikove knjige in precejšen del Prešernian, ostale slovenske klasične pa ima vse v prvih izdajah. V nemškem jeziku pisanih knjig o Sloveniji ima knjižnica prve izdaje Valvasoria, Schenckena, Vrieschnerja in Linhartja, med drugimi tudi Blumen aus Kralj, ki je velika redkost. Med ostalimi nemškimi knjigami naj omemli zlasti priečinke za literarno zgodovino, umetnostno zgodovino in zemljeplja založbe »Athenaeum« ter svetovno in umetnostno zgodovino založbe

On koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 30. IX. 1952 2982 obiskov in 3641 izposojenih knjig; skupaj od ustanovitve je bilo 24.656 obiskov in 28.081 izposojenih knjig.

V letu 1952 je bil obisk manjši zaradi tega, ker smo omejili obisk knjižnice, da lahko dijaki višješole nemoteno študirajo,

Ob koncu leta 1946 je imela knjižnica 883 obiskov in 1531 izposojenih knjig, leta 1947 1425 obiskov in 1524 izposojenih knjig, leta 1948 2178 obiskov in 3067 izposojenih knjig, leta 1949 5455 obiskov in 4755 izposojenih knjig, leta 1950 5680 obiskov in 6578 izposojenih knjig, leta 1951 6053 obiskov in 6985 izposojenih knjig, do 3

365 srečnih in veselih dni našim pionirjem!

NEPOZABNA DOŽIVETJA IZLET V LJUBLJANO

»Hvaležni smo vsem, ki so nam vse to pripravili...«

Kakor v pravljičici je bilo vse, vendar pa navzlic temu prava, živa, nadvse lepa resnica: pionirji novomeškega okraja so se v pravljicnem vlaku peljali v Ljubljano, skupno s svojimi učitelji in profesorji ter novomeškim dedkom Mrazom. Peljali so se na obisk k ljubljanskim pionirjem, njihovemu dedku Mrazu, na ogled številnih bogatah in razkošnih prireditv v okviru Novoletne jelke, ki so jih pripravile organizacije, podjetja, društva in prijatelje mladine to leto v takem številu in obsegu kot še nikoli.

Zelo posrečeno misel, da bi mladini novomeškega okraja omogočili obisk Ljubljane in prireditve ob priliki praz-

republiško prestolnico, ki je bila tokrat še toliko bolj mikavna za mlađi svet, so pionirji v pionirke pod vodstvom učiteljev in vzgojiteljev disciplinirano zasedli prostore v vagonih. Med veselimi zvoki glasbe, ki so jo oskrbeli tovarniški novomeški razglasne postaje, smehom, prepovedovanjem pravljic, doživetju, resnih in smešnih zgodbic je čas vožnje v razkošnih prireditvah v okviru Novoletne jelke, ki so jih pripravile organizacije, podjetja, društva in prijatelje mladine to leto v takem številu in obsegu kot še nikoli.

Ljubljana je novomeške pionirje sprejela kot prave goste. Vojaška godba je ob prihodu igrala koračnice, na peronu pa so stali predstavniki Pionirskega sveta Slovenije, predstavniki množičnih organizacij in drugi. Tриje veliki reflektorji Triglav filma so osvetjevali med naletavanjem snežink tisoče mahajočih ročic na oknih vagonov, vmes pa je brnela filmska kamera, ki je ves sprejem ujela na filmski trak. Prešerni dobrodošlico je izrekla novomeški pionirjev predsednica Pionirskega sveta tovarnišča Ada Krivc, za nad vse lep sprejem in vso pozornost pa se je zahvalil v imenu vseh došlih novomeških pionirjev: »... hvaležni smo vsem, ki ste nam vse to pripravili! Filmska kamera med reflektorji je nato že zabrnala pred izhodom iz perona.

V Ljubljani je bilo za mlade, radovedne oči toliko paše, da si vsega res niso mogli ogledati. Sejem Novoletne jelke s številnimi stojnicami, pa velikanski medved, obut v čevlje in s piskajočo trobento pred smrčkom in še večji snežni mož v ozadju, dalje okrasitev in razsvetljjava v čarobnih barvah po vsem mestu in lokalih, vrsta čudovitih stvari v prostorih Emone, prelepiga o Bogatinu in čudežnem kamnu v Mestnem gledališču, prvi pozdrav dedka Mraza na odrvu v tem gledališču, obilo kosoši, da, kdo bi si to vse zapomnil! To si lahko samo bežno ogleda, toliko bolj pa vtišneš v spomin, da potem doma v miru vse še enkrat ali tisočkrat doživljaš v duhu. Krona vsega pa je bil sprejem dedka Mraza in njegovega spremstva na trgu Republike zvezcer ob petih. Tak sprevod pritegne še odrasle. Trije trobentaci na konjih v belih oblačilih, potem dedek Mraz na svojem razkošnem prestolu pod Triglavom, pa pravi Kekec, ki se pretepa s samim hudobnim Bedancem v navzočnosti dolgoradega Kosobrina, zajeki, plesci medvedi, ki so lizali med z piskrov. Sneguljčica med bradatimi goci, ciganka z medvedom na verigi, kovači, katerim so izpod klavirja sike rakete visoko v zrak, vse to bo ostalo v neizbrisnem spominu vseh novomeških pionirjev, ki so to videli. No, sem in tja so posamezniki tudi kupili kak spominček na vabljenih stojnicah, saj cene ras niso bile pretirane, skrbne mame doma pa so med malico za pot v taknile še kakšnega kovača. Moramo pa priznati gospodarsko preračunljivost posameznih pionirjev! Med drugimi so prodajali na stojnicah zelo poceni rokavice za najmanjše. Mnogi pionirji so kupili tudi po več parov takih rokavick za mlajše bratce in sestrice doma.

Poglejmo, kaj vse smo naredili letos. V novomeškem okraju živi in dela 70 pionirske odredov z več kot 6000 pionirji in pionirkami! Naši odredi so kakor panj pridnih čebelic, saj v njih skozi vse leto polje mlada rast. Razdeljeni smo na posamezne razredne skupine, te pa v krožke in sekცe. Oblik dela je več, kakršno je pač zanimanje za delo.

Na vsaki šoli je kulturna skupina, ki ima dramatsko, pevsko in fizično sekცijo. Vse te nastopajo skozi vse leto na raznih proslavah in prireditvah — letos smo nastopili kakih 500-krat! Ne mino praznik, da ne bi nastopili tudi pionirčki. V oddaljenih krajinah kot n. pr. na Ratju, Selih, Klenovniku,

prometom in na prireditvah ni lahko voditi brez vsake nezgode, kot so to opravili voditelji skupin na tem izletu. Tudi Ljubljana, oziroma organizatorji prireditve v Ljubljani so pokazali veliko gostoljubnost do dolenskih pionirjev in jim izkazali vso pozornost, kot jo more samo resničen prijatelj mladine.

Prav gotovo bo ta novoletni izlet v Ljubljano novomeškim pionirjem, ki je bil prvi te vrste v Sloveniji, postal še dolgo dolgo v spominu, organizatorjem pa gre vse priznanje in prisrčna zahvala naših otrok!

Pionirji novomeškega okraja v letu 1952

Tudi mi pionirji pomagamo po svojih močeh starejšim tovarišem pri graditvi socializma — tako radi večkrat poudarjam. Res se še ne moremo postavljati v isto vrsto z odraslimi državljanji. Pomislimo pa le na junaške povdigne pionirjev — tudi dolenskih je bilo precej med njimi! — med narodno-ovsobodilno borbo! Lep delež so prispevali tudi pionirji za zlato svobodo. Danes pa smo vredni nasledniki onih pionirjev izza let NOB in vsek dan

Ješevcu, Knežji vasi itd. so naši pionirji celo edini, ki se spominjo naših narodnih in državnih praznikov!

Lepo smo letos proslavili Dan pionirjev — bil je prelep uvod v pomladne dne. V celiem okraju nas je čez 5000 pohitelo na izlete, obiske partizanskih krajev; do partizanskih mamic in do grobov padlih borcev smo stopili in se spominjali junaških dni NOB. To je bilo petja, smeha, fizkulturna zabava in vsega lepega ta dan! Čez 500 novomeških pionirjev je bilo pri partizanskem spomeniku na Roku nad Šmidhom.

Praznik OF in 1. maj smo prav tako množično počastili. Posebno slavnostno smo proslavili 60. rojstni dan Ljubljenega maršala Titom. Ta dan smo zaprisegli prejeli pionirske legitimacije in poslali dragemu učitelju in voditelju naših narodov lepe čestitke v Beograd. Naše obljudi drže: zvesti bomo in pridni, delavni in radi bomo imeli naše starše in učitelje; tako je in bo pod Gorjanci in ob naši Krki in Temenici.

Zaključne proslavle ob koncu šolskega leta so pokazale staršem, kaj vse smo se naučili, da smo bili v soli pridni in da smo se z znanjem odložili vzgojiteljem, staršem in domovini.

Prišle so počitnice! Naša dobra ljudska oblast je poslala nad 300 pionirjev s prispevki delovnih ljudi v okrajno kolonijo v Brezice, v dnevno kolonijo v Novem mestu, na nepozabno taborjenje ob Krki na Otočcu, na morje in tudi na Koroško je šlo 10 pionirjev. Vsa letovanja so lepo uspeila in so pionirčki povsod prav lepo vedli. Ostali so imeli doma ob nedeljah tekmovanja v plavjanju, šahu, hodili so na izlete itd. tako da je počitnice preživelu nadvise lepo čez 4000 pionirjev.

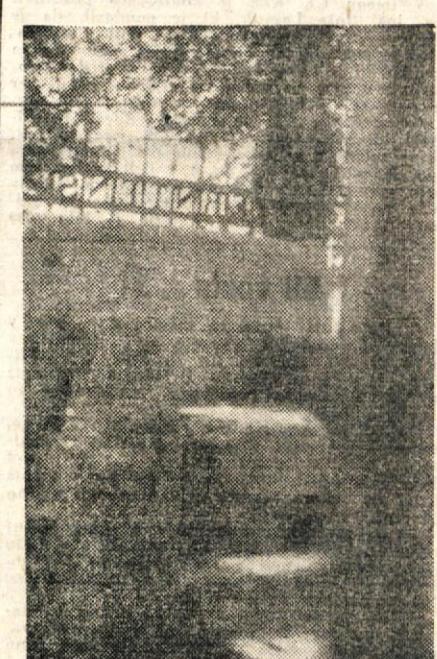
Spet se je začela šola, v katero smo se vrnili okrepljeni in zadovoljni. Veliki praznik slovenskih brigad v Dolenskih Toplicah je zajel tudi pionirč-

ke. Pripravljeni smo prireditve, nastopali in peli celo pred samim maršalom Titom, ki smo ga srečni pozdravljali v naši sredini! Kako ponosni smo bili na njegovo pohvalo in njegove lepe besede!

Na 40 šolah nas je čez 400 šahistov — tudi na tem področju smo doma. Tudi v društvenih »Partizan« sodelujemo — n. pr. v Novem mestu, Sentjerneju, Trebnjem, na Mirni itd. In kot gasilci sodelujemo pionirčki — v Novem mestu in drugod.

Se bi bilo treba naštaviti krožke, kot n. pr. vrtinarske, šivilske, kuharške itd., pa pevske zborke in nastope v Žužemberku, Dolenskih Toplicah, koncerte v Trebnjem, Mokronogu, Staričah, Sentjerneju, Malem Slatniku in tako dalje. V 40 odredih redno poslušamo radio Ljubljana, pišemo v Radio in Pionirski list, v Trebnjem imamo literarno glasilo, pa še folklorne skupine itd.

Tovariš urednik bo morda že Hud, ker je pismo tako dolgo! Enkrat na leto pa nam bo že odmeril tale kotichek, ali ne? In če bo papirja — pa svede tudi naročnikov v letu 1953 toliko, kadar bi jih moral biti in bi jih lahko bilo na Dolenskem — upamo, da se

Vojvodski prestol na Gospodovskem polju

bomo v našem listu lahko še večkrat oglasili!

V letu 1953 pa bomo — to obljubljamo našim staršem, vzgojiteljem in vsem tovarišem v ljudske oblasti! — prav tako pridni in še bolj. Držali se bomo besed, ki nam jih je povedal tovarš maršal Tit v Dol. Toplicah:

Učili se bomo, da bomo, ko odramo, zavedni graditelji socializma!

Pionirji in pionirke, naprej v vse lepe dni naše Titove domovine!

Okrajni pionirski štab

Novo mesto

novanja Novoletne jelke, je prvi sprožil na seji Društva prijateljev mladine v Novem mestu, ker sta nam pripravili pravljicni vlak in nas pogostili. Poskrbeli ste, da smo videli v Ljubljani vse najlepše in dedka Mraza.

Zelimo Vam srečno novo leto! Obljubljamo, da bomo s pridnostjo dokazali, da smo vredni Vaše skrb in ljubezni.

Društvo prijateljev mladine v Novem mestu

Z najlepšimi vsemi in nepozabnimi spomini smo se vrnili iz Ljubljane.

Izkrena hvala, ker ste nam pripravili pravljicni vlak in nas pogostili. Poskrbeli ste, da smo videli v Ljubljani vse najlepše in dedka Mraza.

Zelimo Vam srečno novo leto!

Obljubljamo, da bomo s pridnostjo dokazali, da smo vredni Vaše skrb in ljubezni.

V Smihelu pri Novem mestu,

dne 29. decembra 1952.

PIONIRJI ODREDA

FRANC ROZMAN-STANE

Pionirji nam pišejo

»Tako nepozabno lepo je bilo na novoletnem izletu v Ljubljano...« nam pišejo pionirji te dni. O tem govoril pismo Daniela Bugar iz I. r. gimnazije, pa pismo Martina Možeta, Marije Avsec iz II. razr. Štefke Jesihove iz II. razr. gimnazije itd. Preveč je te lepo napisanih pisem, da bi jih mogli vse objaviti, zato naj pove v imenu vseh Anton Dolnišek, kako je bilo v Ljubljani. Takole nam piše:

LEPO JE BILO...

Ze nekaj tednov se je govorilo, da bo peljal v novoletnih dneh pravljicni vlak dolenskih pionirjev v Ljubljano. Težko smo sčakali tistega dneva. V soboto 27. decembra pa se nas je zbralo skoraj 1000 pionirjev — mnogi so šli prvikrat v življenju v Ljubljano. V lepo okrašenem vlaku, ki je vozil proti Ljubljani, je bilo veselo razpoloženje. Pelj smo in si privedovali pravljice. Staribori, ki so šli z nami, so imeli voditelje zgodbe iz osvobodilne borbe. Po dveurni vožnji smo prišli v Ljubljano. Mnogih ljudi nas je čakala, goba pa nam je zaigrala nekaj poskončnih. V mestu smo videli, kako se Ljubljana pripravlja na novoletne praznike. Izložbe so bile okrašene in polne igrač in blaga. Ko smo se mesto malo ogledali, smo odšli na Južino. Nekej prijetnih urah nam je privedelo tudi Mestno gledališče. Uprizorili so igro o bogatinu in zdravilnem kamnu. Videli smo, da je preprost človek zadovoljen z malim, bogatim pa nima nikoli zadržati.

Po končani predstavi so nas peljali na novoletni sejem, kjer smo si nakupili spomine na Ljubljano. S sejma smo zavili na Trg revolucije, kjer smo radovedni čakali na dedka Mraza, ki je kmalu prišel s spremstvom in pozdravil navzoče. Tudi nas znanec Kekec iz Kosoravnice pa Bedanci smo videli. Začelo se je mračiti, treba je bilo misliti na odhod.

Odšli smo na postajo, kjer nas je že čakal na pravljicni vlak, ki nas je potegnil proti Novemu mestu. Leto je priprovedovanja doživljaj za vso pot dovolj! Ceprav nekoliko utrujeni, smo se vrnili polni lepih včasov. Hvaležni smo Društvu prijateljev mladine in vsem, k' so nam napravili toliko veselja!

Dolnišek Anton,

II. gimnazija Novo mesto

Snežaki na konjih so novomeškim pionirjem napovedali prihod dedka Mraza...

sil za obleko, tu in tam je bilo treba počakati, ker je bilo obiskovalcev povsod veliko. Zgodaj je bilo treba vstati, posebno tistim iz oddaljenejših krajev, zvečer pa spet pozno prikorakati domov. Pa to vse ni moglo povkariči odličnega razpoloženja mladih izletnikov in gostov dedka Mraza. Najdogovornejšo in težko nalogo so imeli voditelji skupin, ki imajo ves čas potovanja, posebno pa leta na raznih proslavah in prireditvah — letos smo nastopili kakih 500-krat! Ne mino praznik, da ne bi nastopili tudi pionirčki. V oddaljenih krajinah kot n. pr. na Ratju, Selih, Klenovniku,

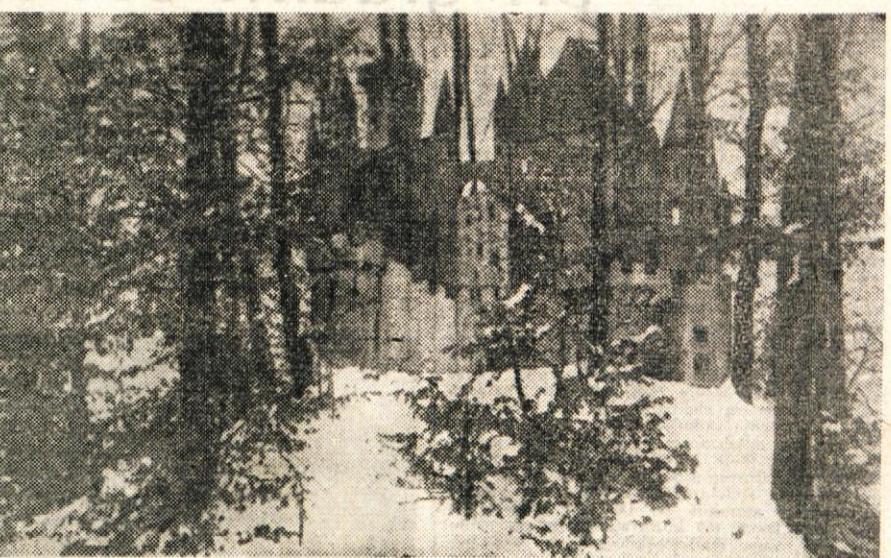
sil za obleko, tu in tam je bilo treba počakati, ker je bilo obiskovalcev povsod veliko. Zgodaj je bilo treba vstati, posebno tistim iz oddaljenejših krajev, zvečer pa spet pozno prikorakati domov. Pa to vse ni moglo povkariči odličnega razpoloženja mladih izletnikov in gostov dedka Mraza. Najdogovornejšo in težko nalogo so imeli voditelji skupin, ki imajo ves čas potovanja, posebno pa leta na raznih proslavah in prireditvah — letos smo nastopili kakih 500-krat!

Dragi pionirji!

Krizanka »Šotor« je bila menda res lahka pravilno pa so jo vendarle rešeli samo pionirji: Tone Dolnišek, Gotan vas 42, Vera Medle, 3. r. gimnazije v Sentjerneju, Bojan Omerzel, 3. r. gimnazije v Ljubljani, Janez Barbič iz Celovške ceste v Ljubljani, Martina Avsec, Novo mesto, Cankarjeva 10, Kriz Bojan, Ljubljana, Kržičeva 6, Mimica Klarič, Kotovje 311, Ambrož Andrej, Peščenik 37 pri Višnji gori, Slavko Slajpah, Velika Loka

13. Murči Germ, dijakinja, Beograd, Voj. Milenka 41, Marjan Latko, Crnomelj, Jure Kramplj, Novo mesto, Glavni trg 10, Marjanca Florjančič iz Otočca ob Krki, Zinka in Tone Bruci, Gor, Kronovo Št. 5, Müller Tomazl iz Crnomelja Št. 9, Polonca Jerič iz Mokronoga, Nuša Smid iz Novega mesta, Ivan Zoran dijak, Straža, vodnikov »Jelen«, Novo mesto, gimnazija, Miha Kos, Novo mesto, Kardeljeva 8, in Tomaz Mavrič, dijak iz Ljubljane, Bechtanova 14. — Ostali so poslali nepravilne rešitve.

Zreb je tokrat določil dve nagradi reševalcema: Polonci Jerič, Mokronog, in Bojan Omerzel, dijak gimnazije v Metliki. Ker ne vemo, kakšne knjige že imata, smo jima poslali po 150 dinarjev, da si bosta lahko kupila kakšno lepo knjigo po lastni izbir. Drugim — več sreče prihodnjih!

Ali veste, pionirji, kje je ta pravljični grad? Zdaj ga ni več, stal pa je nad novomeškim vrtcem ob letošnjih slovesnostih Novoletne jelke

Mladina - bodi prva pri graditvi socializma!

Mislil, da ne bi bil nihče razočaran, kdo ne opazno prisostvoval 14. decembra 1952 mladinski konferenci v Crnomlju. Pred menoj je kup papirja prečelj, in zapisnik s konferenco, v katerem sta se delno orisana delo in napredek mladinske organizacije v Beli krajini. Ne, na paper se ne da prenesti navdušenje in revolucionarnost naše mladine, ki je v resnicu takšna, kakršno želi naša socialistična družba.

Iz skrbne pripravljenega poročila sekretarja tov. Tineta Molka je bilo razvidno, da mladina povsed sodeluje. V velikih delovnih akcijah zveznega, republiškega in okrajnega morila je sodelovalo 1000 mladincov in mladincev. Med temi je bilo 200 udarnikov in 350 poluhvaljenih, kar je jasen dokaz, da so sodelovali z zavestjo in predanostjo. V okraju je bilo 30 članov mladinske organizacije, ki so se udeležili že petih mladinskih akcij, poleg teh pa še nešteto drugih, ki so se udeležili dveh ali treh akcij. Poleg teh se je mladina udeleževala tudi vseh del lokalnega značaja, predvsem elektrifikacije vasi, popravila pot in čiščenja sadnega drevo.

V svojem mladostnem poletu, delu za gospodarski razvoj Belo krajine pa mladina ne posoblja na kulturno-prosvesno življenje. V presvetem delu sodeluje 350 mladincov v stalnih skupinah, v nestalnih pa 1400. Te skupine so imene med letom 160 kulturnih prizreditv! Mladina ima osem tamburških zborov, dve folklorni skupini, eno mladinsko pionirska godbo in pet mladinskih pevskih zborov. Te številke dokazujo zanimanje mladine za kulturno-prosvesno udejstvovanje. Poleg gimnazije in osnovne šole v Crnomlju in Metliku ima mladina štiri fizkulturna društva s 140 člani. V Ljubljanski tehniki sodeluje 200 mladincov; izmed teh jih je 174 dokončalo razno tečajev. V Planinskem društvu je 110 mladincov in mladink, v gasilskih vrstah pa 530. V minulem letu so mladinske organizacije napravile 15.500 delovnih ur na raznih akcijah. V mladinski delovni brigadi v Crnomlju je delalo 50 srednjoseolarev.

V referatu je sekretar mladine omenil važnost splošno izobraževalnih tečajev, v katerih se mladina lahko usposablja za nadaljnje delo. Poudaril je pomen gospodarskih tečajev, ki so namenjeni mladini za strokovno usposabljanje. Predvsem je podčrtal, da je treba mladinsko organizacijo nenehno utrevarati in posvečati posebno skrb otrokom padlim borcem in žrtvam fašistične terorje. Teh je v Beli krajini nad 400. Dogaja se še vedno, da otroki padlim borcem poslušajo njihovi sorodniki v veronauku k ljudem, ki so krivi smrti njihovih starcev! Eden izmed vzrokov, da mladina ni dosegla večjih uspehov v ideoskih vzgojih, je v tem, da smo ocenjevali samo njeno prostovoljno delo, zanemarjali in podecenevali pa vsejno plat. Za delo in napredek mladinskih organizacij so pokazali veliko zanimanje mladi nježnici, posebno tov. Dušan Stare in Metlik, ki je v kratkem času pozivljal delo metliške mladinske organizacije. Tudi tov. Stanča Žula v Dragatšu se precej trudi za okrepitev mladinske organizacije.

Tov. Francij Vrvičar, delegat iz Radovice, je poročal o delu mladinskega aktiva na Radovici in v Bojanji vasi, ki sta najboljša v okraju. Mladina z velikim zanimanjem obiskuje gospodarske tečajev, marljivo pa sodeluje tudi na kulturnoprosvetnem področju. Zdaj se uče dve igredno sodelujejo pri prostovoljnem delu pri elektrifikaciji naselja. Preštudirali so gradivo VI. Kongresa ZKJ. Sestanki so mladini v teh krajih vse do sredine 50. srednjoseolarev.

Delegat mladinskega aktiva tovarne učil tovarniški Milan Bolko je povedal, da sodeluje tovarniška mladina pri prostovoljnem delu, zanemarja pa lastno vzgojo, kar je kritiv tudi bivši direktor tovarne, ki je priganjal mladino le k delu. Delegat ruknica Kančarica, vzgajaljščka v Gradaču in drugih aktivov se se samokritično oglašala za razpravljanje.

V imenu CK KZS je konference pozdravil tov. inž. Jože Levstik, ki je poudaril, da je mladina v Beli krajini na pravi poti. Prav posebej je pohvalil mladino za njeno zanimanje za tehniko, ki je izredne važnosti za napredek. Govoril je o pomenu industrije v Beli krajini, ker prav ta rešuje tudi agrarno vprašanje.

Sekretar OK KZS tov. Martin Zugelj je pribrazillik mladina v fusu NOB ter poudaril, da je mladina v Beli krajini na pravi poti. Prav posebej je pohvalil mladino za njeno zanimanje za tehniko, ki je izredne važnosti za napredek. Govoril je o pomenu industrije v Beli krajini, ker prav ta rešuje tudi agrarno vprašanje.

Sekretar OK KZS tov. Martin Zugelj je pribrazillik mladina v fusu NOB ter poudaril, da je mladina v Beli krajini na pravi poti. Prav posebej je pohvalil mladino za njeno zanimanje za tehniko, ki je izredne važnosti za napredek. Govoril je o pomenu industrije v Beli krajini, ker prav ta rešuje tudi agrarno vprašanje.

Ali veste...?

...da se je letosnih olimpijskih iger v Helsinkih udeležilo skupno 5867 športnikov iz 69 držav! Največ jih je bilo iz ZSSR, USA, Finske in Velike Britanije, najmanj pa iz Kitajske, Trinidadu, Indonezije in Lichtenstein;

...da je Amerikanec Harold Osborne, svetovni rekorder v skoku v višino z rezultatom 2,038, ki je leta 1924, v Parizu prejel zlato olimpijsko kolajno, te pri starosti 53 let na nekem tekmovalovanju preseklo višino 183 cm;

...da je pretečo nogometna v eni nogometni tekmi povprečno 334 m; največ preteče zvezze, namreč nad 6 km, kriča do 4900 m, stranska kriča pa 3700, sredini napadalec 3600 m, sredini kriča 3 km;

...da je nekdaj evropski prvak v plavanju na 1500 m prost, in madžarski atletiški reprezentant Oliver Halassy imel samo eno nogo;

...da je telovadna organizacija »Sokol« v CSR postala žrtve vseslovenske čistke. S posebnim zakonom se ta organizacija razpušča, njenog vlogo pa prevzemajo sindikati in armada;

K. J.

POROČNI PRSTAN

Humoreska

Prijatelja imam, ki je oni dan izgubili poročni prstan. Ko je njegova žena zvedela, kaj se mu je primerilo, je najprej padla v nezavest, ko pa se je prebudila iz histeričnega sna, je zahtevala od moža, naj ji vrne poročni list. Nič hudega slučite je potegnil iz mizničnega predala mapo, kjer je hranič vajne dokumente: krstni list, domovnico, šolska sproščevala in kopico premestitvenih dekretov, ganljiv spomin na zlato dobo kufarašev, ko so ga v stari Jugoslaviji kot učitelja premestili razni župniki, kaplani in vaški tribuni in birtaši. Nasel je v tem živiljenjskem fasciklu tudi poročni list ter ga iz strahu, da mu ne bi milo Adamovo rebro ponovno padlo v nezvest - skesanom pomolil svoji ženi. Ona pa je, nabita totege, zavrsnila: »Tako, zdaj si prost! Ločim se od tebe, da ves, looočujam!«

»Ampak, ljubo moja, za takšno malenkost...« je skušal ugovarjati.

»Malenkost? Tebi je poročni prstan malenkost? Ah, ti... Da veš, ločim se od tvoje postelje - in...« Ni dokončala. Odburila je iz moževega stanovanja, kakor da bi jo izstrelili iz topa. Mojemu prijatelju so zakleca kolena. Ko pa je na nekdajne osamelosti pričel razmišljati o ženinih besedah, se je spomnil, da mu je pred odhodom zagrozila, da se loči od njegove postelje, ne pa tudi od njegove mize. Po predpisih ločitev torej ni bila popolna in po pravici je tista v njegovem srcu iskrica upanja, da se bo žena nekoč še povrnila.

»Ampak, ljubo moja, za takšno malenkost...« je skušal ugovarjati.

»Malenkost? Tebi je poročni prstan malenkost? Ah, ti... Da veš, ločim se od tvoje postelje - in...« Ni dokončala. Odburila je iz moževega stanovanja, kakor da bi jo izstrelili iz topa. Mojemu prijatelju so zakleca kolena. Ko pa je na nekdajne osamelosti pričel razmišljati o ženinih besedah, se je spomnil, da mu je pred odhodom zagrozila, da se loči od njegove postelje, ne pa tudi od njegove mize. Po predpisih ločitev torej ni bila popolna in po pravici je tista v njegovem srcu iskrica upanja, da se bo žena nekoč še povrnila.

Na zgodbo je malo verjetno, a resnična je, verjmite ali ne. Pomilujem prijatelja. Poročni prstani so namreč najvidnejši simboli zakonskega jarma. Se eden je preveč! Kam bo mili moj prijatelj s tolkimi jarmi?

Ko sem to zgodbo pripovedoval v vselej družbi, je znanec Fridolin zaprosil za besedo. Tako mi je vrnil:

»Jaz nimam poročnega prstana. Se pravi, nekoč sem ga imel. Četr stoletja je miniolo od tega, ko mi ga je moja žena nataknila na prst.«

borev. Nadalje je omenil zgodovinske posebosti Bele krajine, saj je bilo preko zasedanje slovenskega parlamenta februarja 1944 v Crnomlju. Zaradi sedaj se je treba pripravljati na dostojno pravilo desete obletnine tega zgodovinskega dogodka. Poudaril je, kako skrša klerikalna reakcija preusmeriti ljudi, da bi pozabili na te važne dogode.

Konference je pozdravil v imenu CK LMS tudi tov. Marjan Lah in zlasti poudaril pomen splošnega izobraževalnega dela med mladino.

S konferenco je mladina poslala podpredsedniku vlade tov. Edvardu Kardelju protestno rešoljico proti vmešavanju Vatikana v naše notranje zadeve, pozdavo pismo pa je poslala tudi CK LM Jugoslavije.

Rt.

Na konferenci je bil izvoljen nov okrajski komite LMS in dva delegata za V. Kongres ZM, tovarništa Titeta Molka in Franca Vrvičarja. Za najboljše delo so prejeli prehodne zastavice aktivov tovarničnih skupin. Na vprašanja, postavljena v zvezi z njegovim zadnjim potovanjem po Jugoslaviji. Med ostalim je tovarniški Kristjan odgovoril sodelavcu »Večera«, da zemljevid Evrope varja. Jugoslavija ni več tako majhna in neznačna dežela, kakor bi jo sodil po zemljevidu. Na sedanjih temeljih Jugoslavije se bo dvignila močna stavba novega življenja in svobode. Vendar pa je, poudarja tovarniški Kristjan, osem mesecev prekratka doba, da bi mogel videti in pravilno oceniti vse, kar je do sedaj spoznal pri nas. O svojem obisku pri tovarništu Titu izjavlja tovarniški Kristjan, da je spomin na ta obisk tako silen, da presega vse druge doživljaje. Izmed potovanj po Sloveniji, Hrvatski, Dalmaciji, Srbiji in Bosni opisuje nato tovarniški Kristjan kot enega najglobljih vtisov srečanje z novo socialistično stvarnostjo v Bosni:

Na konferenci je bil izvoljen nov okrajski komite LMS in dva delegata za V. Kongres ZM, tovarništa Titeta Molka in Franca Vrvičarja. Za najboljše delo so prejeli prehodne zastavice aktivov tovarničnih skupin. Na vprašanja, postavljena v zvezi z njegovim zadnjim potovanjem po Jugoslaviji. Med ostalim je tovarniški Kristjan odgovoril sodelavcu »Večera«, da zemljevid Evrope varja. Jugoslavija ni več tako majhna in neznačna dežela, kakor bi jo sodil po zemljevidu. Na sedanjih temeljih Jugoslavije se bo dvignila močna stavba novega življenja in svobode. Vendar pa je, poudarja tovarniški Kristjan, osem mesecev prekratka doba, da bi mogel videti in pravilno oceniti vse, kar je do sedaj spoznal pri nas. O svojem obisku pri tovarništu Titu izjavlja tovarniški Kristjan, da je spomin na ta obisk tako silen, da presega vse druge doživljaje. Izmed potovanj po Sloveniji, Hrvatski, Dalmaciji, Srbiji in Bosni opisuje nato tovarniški Kristjan kot enega najglobljih vtisov srečanje z novo socialistično stvarnostjo v Bosni:

Na konferenci je bil izvoljen nov okrajski komite LMS in dva delegata za V. Kongres ZM, tovarništa Titeta Molka in Franca Vrvičarja. Za najboljše delo so prejeli prehodne zastavice aktivov tovarničnih skupin. Na vprašanja, postavljena v zvezi z njegovim zadnjim potovanjem po Jugoslaviji. Med ostalim je tovarniški Kristjan odgovoril sodelavcu »Večera«, da zemljevid Evrope varja. Jugoslavija ni več tako majhna in neznačna dežela, kakor bi jo sodil po zemljevidu. Na sedanjih temeljih Jugoslavije se bo dvignila močna stavba novega življenja in svobode. Vendar pa je, poudarja tovarniški Kristjan, osem mesecev prekratka doba, da bi mogel videti in pravilno oceniti vse, kar je do sedaj spoznal pri nas. O svojem obisku pri tovarništu Titu izjavlja tovarniški Kristjan, da je spomin na ta obisk tako silen, da presega vse druge doživljaje. Izmed potovanj po Sloveniji, Hrvatski, Dalmaciji, Srbiji in Bosni opisuje nato tovarniški Kristjan kot enega najglobljih vtisov srečanje z novo socialistično stvarnostjo v Bosni:

Na konferenci je bil izvoljen nov okrajski komite LMS in dva delegata za V. Kongres ZM, tovarništa Titeta Molka in Franca Vrvičarja. Za najboljše delo so prejeli prehodne zastavice aktivov tovarničnih skupin. Na vprašanja, postavljena v zvezi z njegovim zadnjim potovanjem po Jugoslaviji. Med ostalim je tovarniški Kristjan odgovoril sodelavcu »Večera«, da zemljevid Evrope varja. Jugoslavija ni več tako majhna in neznačna dežela, kakor bi jo sodil po zemljevidu. Na sedanjih temeljih Jugoslavije se bo dvignila močna stavba novega življenja in svobode. Vendar pa je, poudarja tovarniški Kristjan, osem mesecev prekratka doba, da bi mogel videti in pravilno oceniti vse, kar je do sedaj spoznal pri nas. O svojem obisku pri tovarništu Titu izjavlja tovarniški Kristjan, da je spomin na ta obisk tako silen, da presega vse druge doživljaje. Izmed potovanj po Sloveniji, Hrvatski, Dalmaciji, Srbiji in Bosni opisuje nato tovarniški Kristjan kot enega najglobljih vtisov srečanje z novo socialistično stvarnostjo v Bosni:

Na konferenci je bil izvoljen nov okrajski komite LMS in dva delegata za V. Kongres ZM, tovarništa Titeta Molka in Franca Vrvičarja. Za najboljše delo so prejeli prehodne zastavice aktivov tovarničnih skupin. Na vprašanja, postavljena v zvezi z njegovim zadnjim potovanjem po Jugoslaviji. Med ostalim je tovarniški Kristjan odgovoril sodelavcu »Večera«, da zemljevid Evrope varja. Jugoslavija ni več tako majhna in neznačna dežela, kakor bi jo sodil po zemljevidu. Na sedanjih temeljih Jugoslavije se bo dvignila močna stavba novega življenja in svobode. Vendar pa je, poudarja tovarniški Kristjan, osem mesecev prekratka doba, da bi mogel videti in pravilno oceniti vse, kar je do sedaj spoznal pri nas. O svojem obisku pri tovarništu Titu izjavlja tovarniški Kristjan, da je spomin na ta obisk tako silen, da presega vse druge doživljaje. Izmed potovanj po Sloveniji, Hrvatski, Dalmaciji, Srbiji in Bosni opisuje nato tovarniški Kristjan kot enega najglobljih vtisov srečanje z novo socialistično stvarnostjo v Bosni:

Na konferenci je bil izvoljen nov okrajski komite LMS in dva delegata za V. Kongres ZM, tovarništa Titeta Molka in Franca Vrvičarja. Za najboljše delo so prejeli prehodne zastavice aktivov tovarničnih skupin. Na vprašanja, postavljena v zvezi z njegovim zadnjim potovanjem po Jugoslaviji. Med ostalim je tovarniški Kristjan odgovoril sodelavcu »Večera«, da zemljevid Evrope varja. Jugoslavija ni več tako majhna in neznačna dežela, kakor bi jo sodil po zemljevidu. Na sedanjih temeljih Jugoslavije se bo dvignila močna stavba novega življenja in svobode. Vendar pa je, poudarja tovarniški Kristjan, osem mesecev prekratka doba, da bi mogel videti in pravilno oceniti vse, kar je do sedaj spoznal pri nas. O svojem obisku pri tovarništu Titu izjavlja tovarniški Kristjan, da je spomin na ta obisk tako silen, da presega vse druge doživljaje. Izmed potovanj po Sloveniji, Hrvatski, Dalmaciji, Srbiji in Bosni opisuje nato tovarniški Kristjan kot enega najglobljih vtisov srečanje z novo socialistično stvarnostjo v Bosni:

Na konferenci je bil izvoljen nov okrajski komite LMS in dva delegata za V. Kongres ZM, tovarništa Titeta Molka in Franca Vrvičarja. Za najboljše delo so prejeli prehodne zastavice aktivov tovarničnih skupin. Na vprašanja, postavljena v zvezi z njegovim zadnjim potovanjem po Jugoslaviji. Med ostalim je tovarniški Kristjan odgovoril sodelavcu »Večera«, da zemljevid Evrope varja. Jugoslavija ni več tako majhna in neznačna dežela, kakor bi jo sodil po zemljevidu. Na sedanjih temeljih Jugoslavije se bo dvignila močna stavba novega življenja in svobode. Vendar pa je, poudarja tovarniški Kristjan, osem mesecev prekratka doba, da bi mogel videti in pravilno oceniti vse, kar je do sedaj spoznal pri nas. O svojem obisku pri tovarništu Titu izjavlja tovarniški Kristjan, da je spomin na ta obisk tako silen, da presega vse druge doživljaje. Izmed potovanj po Sloveniji, Hrvatski, Dalmaciji, Srbiji in Bosni opisuje nato tovarniški Kristjan kot enega najglobljih vtisov srečanje z novo socialistično stvarnostjo v Bosni:

Na konferenci je bil izvoljen nov okrajski komite LMS in dva delegata za V. Kongres ZM, tovarništa Titeta Molka in Franca Vrvičarja. Za najboljše delo so prejeli prehodne zastavice aktivov tovarničnih skupin. Na vprašanja, postavljena v zvezi z njegovim zadnjim potovanjem po Jugoslaviji. Med ostalim je tovarniški Kristjan odgovoril sodelavcu »Večera«, da zemljevid Evrope varja. Jugoslavija ni več tako majhna in neznačna dežela, kakor bi jo sodil po zemljevidu. Na sedanjih temeljih Jugoslavije se bo dvignila močna stavba nove

